

PODPORA PRI ZÁPISE A ZAČLEŇOVANÍ DEŤÍ ODÍDENCOV Z UKRAJINY DO ŠKÔL NA SLOVENSKU

SKÚSENOSTI REGIONÁLNYCH TÍMOV NIVAM

Pod'akovanie

Praktického sprievodcu vypracovali regionálne koordinátorky NIVaM – Ing. Yuna Mamedova, Mgr. Olívia Klíč Strelková, Mgr. Zuzana Uhlárová, Ing. Eva Palková. PhDr. Jana Huttová, konzultantka UNICEF pre vzdelávanie, pomohla s jeho tvorbou a s napísaním textu na základe podkladov regionálnych tímov.

Sprievodca vychádza zo skúseností všetkých regionálnych koordinátoriek a koordinátorov, ktorí boli súčasťou projektu v rokoch 2022 – 2025 a ktorí si počas tohto obdobia navzájom pomáhali, zdieľali postupy a odovzdávali skúsenosti. Ich zaniehanie, odhodlanie a odborné vedomosti významne prispeli k začleňovaniu detí z Ukrajiny do škôl na Slovensku.

Osobitné podakovanie patrí vedeniu NIVaM, najmä generálnej riaditeľke, PhDr. Romane Kanovskej, a vedúcej oddelenia implementácie projektov, Ing. Veronike Císarovej Hujsovej, za ich podporu, odborné usmernenie a za to, že vznik tohto sprievodcu umožnili a podporili.

Ďakujeme aj UNICEF, ktorý počas troch rokov podporoval projekt „Podpora odídencov z Ukrajiny vo vzdelávaní“ vrátane činnosti regionálnych tímov NIVaM. Poskytnutím technickej pomoci v závere projektu významne prispel aj k tvorbe tohto sprievodcu.

Veľká vďaka patrí aj Mgr. Zuzane Neupauer, PhD., UNICEF odborníčke na ochranu detí (Child Protection Specialist), za jej pomoc pri tvorbe prípadových štúdií, a Mgr. Júlii Vrábľovej, PhD., z Ministerstva školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR, za pozorné pripomienkovanie a cenné recenzné komentáre.

Úprimne ďakujeme všetkým zástupcom škôl, samospráv, školských úradov, medzinárodných inštitúcií, neziskových organizácií, ako aj našim externým partnerom – psychologom, tlmočníkom a ďalším odborníkmi, s ktorými sme počas troch rokov činnosti regionálnych tímov spolupracovali. Ich podpora, skúsenosti a každodenná prax významne prispeli k obsahu tohto sprievodcu.

Veríme, že sprievodca bude užitočnou pomôckou a zdrojom inšpirácie pre všetkých, ktorí podporujú začleňovanie detí z Ukrajiny aj detí cudzincov a rozvoj inkluzívneho vzdelávania na Slovensku.

Obsah

0. Úvod	4
Regionálne tímy NIVaM	5
O sprievodcovi	6
1. Komunikácia s rodinami a budovanie dôvery	8
Zásady efektívnej komunikácie + posilňovanie dôvery s rodičmi	9
Komunikácia s rodinami a zapájanie komunity	12
Prekonávanie jazykovej bariéry	14
2. Podpora pri začleňovaní detí z Ukrajiny do vzdelávania	17
3. Koordinovaná a komplexná podpora	40
Kľúčové oblasti komplexnej podpory	40
Prípady z praxe	42
Zhrnutie skúseností, ktoré fungujú v praxi	58
Záver	60
Prílohy	63

0. Úvod

Od vypuknutia vojny na Ukrajine v roku 2022 prišlo na Slovensko viac ako 140 000 ľudí, z toho viac ako 41 000 detí. Ukrajinské rodiny hľadali bezpečie, stabilitu, prácu a možnosť, aby ich deti mohli pokračovať vo vzdelávaní. Niektoré sa rýchlo zorientovali, našli si bývanie či zamestnanie, iné stále žijú v ubytovniach alebo dočasných priestoroch a majú obmedzený prístup k informáciám.

Rovnako aj deti, ktoré prichádzajú z Ukrajiny, netvoria jednotnú skupinu – každé má svoj vlastný príbeh. Zažili zmeny, ktoré sú náročné aj pre dospelých: opustili domov, kamarátov, známe prostredie a často aj členov rodiny. Mnohé prežili vojnové udalosti, odlúčenie alebo stratu blízkych a nesú si so sebou traumy. Po príchode na Slovensko čelia novému jazyku, neznámym zvyklostiam, chýbajúcim priateľstvám a často aj pocitu neistoty. Tieto skúsenosti ovplyvňujú ich správanie, schopnosť sústrediť sa, učiť sa či nadväzovať vzťahy s rovesníkmi.

Niektoré deti sa dokázali adaptovať rýchlo, iné si na nové prostredie zvykajú pomalšie. Potrebujú rôzne formy pomoci – niektoré pri učení sa slovenčiny a dobiehaní učiva, iné psychologickú alebo sociálnu podporu, ktorá im pomáha zvládaf stres, prispôbiť sa novému prostrediu a cítiť sa bezpečne a prijato v škole i komunite.

Dlhodobý vplyv týchto skúseností závisí od podpory, ktorú deti dostanú – najmä od prostredia školy, ktoré môže pôsobiť stabilizačne a bezpečne. Dôvera, prijatie a predvídateľnosť v školskom prostredí sú pre ich adaptáciu kľúčové.

Školy, samosprávy a regionálne úrady školskej správy sa tak ocitli v novej situácii – potrebovali pomôcť ukrajinským rodinám s deťmi zorientovať sa, zapísať ich do škôl a začleniť ich do bežného života. Aj keď väčšina detí už do vzdelávania nastúpila, mnohé rodiny stále potrebujú podporu – pri zápise, začleňovaní, hľadaní pomoci pre deti so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami alebo pri adaptácii na nové prostredie.

Zroveň však platí, že podpora detí z Ukrajiny nie je izolovaná od širších potrieb škôl pracujúcich s deťmi cudzincov. Efektívna podpora detí a rodín odídencom z Ukrajiny – rovnako ako aj iných detí cudzincov – si vyžaduje prepojenú a systematickú spoluprácu

všetkých zapojených aktérov. Začleňovanie detí z Ukrajiny je na Slovensku relatívne novou skúsenosťou, no počet detí cudzincov v školách každoročne rastie a ich začleňovanie sa stáva trvalou realitou slovenského školského systému. Nadobudnuté poznatky a postupy tak ponúkajú cenné východiská pre dlhodobé zlepšovanie podmienok pre všetky deti, ktoré prichádzajú zo zahraničia, či už ide o deti odídencom alebo deti s iným pobytovým statusom.

Regionálne tímy NIVaM

Aby bola podpora účinnejšia, vznikli v roku 2022 v rámci projektu „Podpora detí odídencom z Ukrajiny vo vzdelávaní“ vo všetkých krajoch Slovenska regionálne tímy NIVaM s podporou UNICEF. Tímy tvorili regionálne koordinátorky, ukrajinsky hovoriace psychologičky a tlmočníčky (v tímoch pôsobil aj jeden muž, avšak vzhľadom na výraznú prevahu žien používame v ďalšom texte ženský rod). Ich úlohou bolo pomáhať rodinám, školám a samosprávam pri začleňovaní detí odídencom z Ukrajiny (ďalej v texte označovaných aj ako deti s dočasnou ochranou alebo deti s dočasným útočiskom) do vzdelávania a bežného života.

Model regionálnych tímov vychádzal z medzinárodnej praxe a overených skúseností z krajín, ktoré riešili podobné situácie. Bol postavený na **princípe komplexnej, koordinovanej a individuálnej podpory** – teda pomoci, ktorá reaguje na potreby dieťaťa aj rodiny vo vzdelávacej, emočnej a psychosociálnej oblasti. Kľúčom boli osobná komunikácia s rodinami, spolupráca so školami, prepojenie s relevantnými odborníkmi, organizáciami a službami v regióne.

Regionálne tímy pomáhali pred zápisom, počas neho aj po nástupe detí do školy. Cieľom ich práce bolo uľahčiť deťom zápis a vstup do školy, podporiť ich učenie, zabezpečiť jazykovú podporu, duševné zdravie, emočnú pohodu a vzťahy s rovesníkmi a zároveň poskytnúť rodičom praktické usmernenie a istotu.

Pôsobili ako dôležitý most medzi školami, rodinami a inštitúciami. V období, keď bolo potrebné začleniť tisíce detí z Ukrajiny do materských, základných a stredných škôl na Slovensku, tieto tímy zabezpečovali informácie a sprevádzali rodiny pri zápise. Spolupracovali priamo so školami, sprostredkovali tlmočenie, poskytovali individuálnu či skupinovú psychosociálnu podporu a vysvetľovali situáciu a potreby ukrajinských rodín. Ich činnosť dopĺňala systém tam, kde chýbali kapacity, prepojenia alebo jasné postupy.

Počas troch rokov pôsobenia sa podarilo zhromaždiť množstvo skúseností z terénu – o tom, čo sa osvedčilo a čo nie, aké formy a zdroje pomoci sú dostupné a ktoré prekážky si ešte vyža-

dujú systémové riešenia. Regionálne tímy pomohli priamo zaradiť stovky detí do slovenského školského systému a poskytli tisíce konzultácií rodinám aj školám. Ich skúsenosti jednoznačne potvrdili, že podpora detí a rodín je najúčinnějšía tam, kde spolupracujú školy, odborníci, samosprávy, regionálne úrady školskej správy, neziskové organizácie a miestne komunity.

Hoci sa činnosť regionálnych tímov končí na konci roka 2025, ich poznatky, prístupy a nástroje zostávajú k dispozícii všetkým, ktorí s deťmi a rodinami pracujú.

O sprievodcovi

Tento praktický sprievodca vychádza zo skúseností regionálnych tímov NIVaM a ich každodennej práce s ukrajinskými rodinami, školami a samosprávami. Je určený pre školy, ich zriaďovateľov – obce a kraje, ako aj pre zriaďovateľov súkromných a cirkevných škôl, školské úrady a regionálne úrady školskej správy (RÚŠS), ktoré sa podieľajú na začleňovaní detí odídencom do vzdelávania a spolupracujú s ukrajinskou komunitou. Sprievodca môže byť inšpiráciou aj pre ďalších aktérov – napríklad neziskové organizácie, miestne a komunitné centrá či iné inštitúcie, ktoré pomáhajú pri začleňovaní ukrajinských detí, ako aj detí cudzincov do slovenského školského prostredia.

Sprievodca zhŕňa, čo sa v praxi osvedčilo, a prináša praktické riešenia, ktoré sa dajú priamo uplatniť v školách a obciach. Aby bol čo najviac praktický, je postavený na prípadoch z praxe, ktoré zachytávajú reálne situácie z rôznych krajov Slovenska – od prvého kontaktu a zápisu, cez hľadanie voľných miest a zabezpečenie psychosociálnej podpory, až po prípady, keď hrozilo vylúčenie zo systému vzdelávania. Obsahuje odporúčania pre komunikáciu s rodinami a deťmi, ako zabezpečiť efektívnu koordináciu a spoluprácu medzi školami a partnermi, ako aj odkazy na užitočné zdroje a kontakty, ktoré možno využiť v každodennej praxi.

Cieľom sprievodcu je podporiť citlivý, koordinovaný a dlhodobo udržateľný prístup k začleňovaniu detí odídencom z Ukrajiny, ako aj detí cudzincov, tak, aby sa táto podpora stala prirodzenou súčasťou fungovania škôl a komunít.

Sprievodca nenahrádza, ale dopĺňa informácie dostupné na portáli ukrajina.minedu.sk, ktorý je hlavným zdrojom informácií, usmernení a metodických materiálov Ministerstva školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR.

Ako sa v sprievodcovi orientovať

Tento materiál je rozdelený do tematických kapitol, ktoré postupne mapujú celý proces podpory pri začleňovaní detí odídencom do vzdelávacieho systému:

Komunikácia s rodinami – ako efektívne komunikovať s rodinami odídencom z Ukrajiny, budovať dôveru a spoluprácu, rozvíjať kultúrne porozumenie a prekonávať jazykové bariéry,

Podpora pri zápise – základné informácie, ktoré rodiny potrebujú, praktické kroky a postupy, odkazy na užitočné zdroje, príklad informačného letáka pre rodičov a odporúčania pre koordinovaný prístup,

Koordinovaná podpora v praxi – v úvode krátke vysvetlenie, prečo je koordinovaná komplexná podpora pre niektoré rodiny dôležitá a čo zahŕňa. Kapitola obsahuje sedem príkladov z praxe, ktoré ukazujú, ako takáto podpora vyzerá v reálnych situáciách.

Záverčné zhrnutie a odporúčania pre prax – čo sa osvedčilo a ako tieto skúsenosti udržať v systéme.

Každá kapitola spája skúsenosti z terénu s konkrétnymi návrhmi riešení, ktoré môžu školy, samosprávy, školské úrady a regionálne úrady školskej správy (RÚŠS) využiť pri svojej práci.

1. Komunikácia s rodinami a budovanie dôvery

Pre mnohé rodiny, ktoré prišli na Slovensko, je školský systém novým, administratívne zložitým a jazykovo odlišným prostredím. Často ide o rodiny, ktoré sú tu len s jedným rodičom, alebo o deti v starostlivosti starých rodičov. Nachádzajú sa v rôznych životných situáciách – od tých, ktoré sa dokázali rýchlo zorientovať a zapojiť do života komunity, až po zraniteľné rodiny žijúce v ubytovniach s obmedzeným prístupom k informáciám a so slabými digitálnymi zručnosťami. Prvá skúsenosť so slovenským vzdelávacím systémom býva pre mnohé z nich kľúčovým momentom, ktorý ovplyvňuje úspešnú adaptáciu dieťaťa aj rodičov.

Najčastejšie výzvy, ktorým čelia ukrajinskí rodičia

Neistota rodičov: neistota ohľadom dĺžky pobytu v hostiteľskej krajine ovplyvňuje motiváciu rodičov k dlhodobým integračným snahám a k začleneniu detí do slovenských škôl. Rodičia zároveň potrebujú istotu, že ich deti budú v škole v bezpečnom a prijímajúcom prostredí.

Hľadanie bývania, práce a vybavovanie registrácie: tieto povinnosti sú časovo náročné, administratívne zložité a často frustrujúce. Mnohé rodiny preto odkladajú zápis detí do školy alebo potrebujú dodatočnú pomoc pri orientácii v systéme.

Nedostatok informácií: rodičia často nepoznajú slovenský vzdelávací systém, nerozumejú kompetenciám jednotlivých inštitúcií (školské úrady, RÚŠS) ani postupom pri zápise a prijímaní na školy.

Jazykové bariéry a kultúrne rozdiely: kultúrne rozdiely v prístupe k vzdelávaniu a výchove môžu spôsobiť nedorozumenia. Niektorí rodičia majú obavy zo straty kontaktu s ukrajinským vzdelávacím systémom.

Zaťaženie opatrovateľov: v mnohých rodinách sú matky jedinými opatrovateľkami, čo obmedzuje ich možnosti pracovať, najmä ak nemajú prístup k službám starostlivosti o deti. Matky často nevedia nastúpiť do práce, keď sa musia starať o dieťa, a zamestnané matky sa často nemôžu zúčastňovať aktivít školy.

Regionálne tímy NIVaM – koordinátorky psychologičky a tlmočníčky – poskytovali priamu pomoc rodinám – od praktickej podpory pri zápise až po sprevádzanie a pomoc pri komunikácii so školami, samosprávami, centrami poradenstva a prevencie (CPP) a ďalšími inštitúciami. Skúsenosti z ich práce ukázali, že prvým krokom k úspešnému začleneniu detí je efektívna komunikácia s rodičmi.

Zásady efektívnej komunikácie + posilňovanie dôvery s rodičmi

Komunikácia s ukrajinskými rodičmi si vyžaduje trpezlivosť, kultúrne porozumenie a osobný prístup. Niektorí rodičia nie sú zvyknutí na formálny spôsob komunikácie, ktorý je na slovenských školách bežný. Jazyková bariéra, stres alebo odlišné komunikačné zvyklosti môžu spôsobiť, že ich prejav pôsobí priamo či stroho – bez úmyslu byť nezdvorilí. Dôležité je tieto rozdiely vnímať s porozumením a nevnímať ich ako prejav nezáujmu či neúcty.

Úspech podpory rodín závisel vo veľkej miere od spôsobu, akým sa s nimi komunikovalo. Regionálne tímy zistili, že jasná, prístupná a empatická komunikácia bola kľúčová pre získanie dôvery rodičov a ich zapojenie do spolupráce so školou. Rodičia, ktorí rozumeli procesu a cítili sa vypočutí, sa aktívnejšie zaujímali o vzdelávanie svojich detí a rýchlejšie hľadali riešenia v spolupráci s odborníkmi.

Nasledujúce zásady vychádzajú z týchto skúseností a ponúkajú praktické odporúčania, ako nastaviť komunikáciu s rodinami tak, aby bola účinná, zrozumiteľná a rešpektovala ich situáciu. Dobre nastavená komunikácia buduje vzájomnú dôveru a zároveň uľahčuje prácu učiteľom a pracovníkom školy.

Komunikujte efektívne:

- používajte jednoduchý jazyk (viac o jednoduchom jazyku napr. v norme Zrozumiteľný jazyk ISO 24495-1, dostupnej na portáli noriem [STN-online](#)), vizuálne pomôcky a preklady,
- buďte struční, sústreďte sa na jednu tému,
- určte konkrétnu kontaktnú osobu, na ktorú sa rodiny môžu obrátiť s otázkami alebo problémami (napr. asistentka, triedny učiteľ, výchovný poradca),
- vyhýbajte sa technickým výrazom, idiómom a skratkám,
- overte, či rodič porozumel – pýtajte sa postupne, používajte krátke vety a podľa potreby informáciu zopakujte alebo preformulujte,
- vysvetlite rodičovi, prečo sa pýtate na určité veci – z akého dôvodu potrebujete informácie.

Pomáha, ak rodič rozumie, že otázky nie sú „výsluch“, ale spôsob, ako lepšie pochopiť situáciu a zabezpečiť pre jeho dieťa správnu podporu.

Prejavujte úprimný záujem:

- zaujímajte sa o rodinné zázemie dieťaťa,
- vnímajte rodičov ako partnerov – poznajú svoje dieťa najlepšie a vedia najviac o jeho potrebách,
- prejavujte úctu, empatiu a priateľský prístup – úsmev, pokojný tón hlasu a vysvetlenie postupu krok za krokom pomáhajú rodičom cítiť sa prijatí a rešpektovaní.
- majte na pamäti, že mnohé rodiny prežili traumy, stratu alebo odlúčenie,
- na Ukrajine je bežné úzke prepojenie medzi domovom a školou – je to výhoda, na ktorej sa dá stavať pri spolupráci a komunikácii.

Zohľadňujte kultúrne rozdiely v komunikácii

Kultúrne rozdiely môžu ovplyvniť spôsob, akým rodičia reagujú, komunikujú či rozumejú školskému prostrediu. Ukrajinskí rodičia zvyčajne oceňujú otvorenosť a priamu komunikáciu. Na druhej strane, niektorí môžu pôsobiť zdržanlivo alebo formálne, najmä ak si nie sú istí jazykom či pravidlami školy.

Dôležité je preto prispôbiť komunikáciu ich situácii a reagovať s empatiou a porozumením:

Bud'te priami – rodičia oceňujú jasné a úprimné vyjadrenia.

Bud'te trpezliví – poskytnite čas na spracovanie informácií, podľa potreby ich zopakujte alebo vysvetlite inými slovami.

Bud'te vnímaví – všimajte si neverbálne signály (stres, neistota, napätie) a reagujte s porozumením.

Pracujte na budovaní dôvery

Budovanie dôvery je základom úspešnej spolupráce s rodinou. Úvodný kontakt býva citlivý – rodičia môžu prichádzať s obavami alebo negatívnymi skúsenosťami z predchádzajúcich stretnutí. Jasná, trpezlivá a otvorená komunikácia zvyšuje ich ochotu spolupracovať a podporuje rýchlejšiu adaptáciu dieťaťa. Dôvera vzniká postupne prostredníctvom každodennej komunikácie, konkrétnej pomoci a osobných stretnutí. Školy, ktoré cielene budovali vzťahy osobným kontaktom a otvorenou komunikáciou, zaznamenali menej neúspešných zápisov a ľahšiu adaptáciu detí.

Podnety pre školy:

- Osobné rozhovory v pokojnom a dôvernom prostredí často odhalia viac o rodinnej situácii, zdraví či špecifických potrebách dieťaťa. Takéto rozhovory pomáhajú budovať dôveru a umožňujú škole lepšie prispôbiť podporu.
- Dobrý vzťah s rodičom uľahčuje učiteľovi prácu – deti sa cítia prijaté, sú pokojnejšie a lepšie spolupracujú, a rodič poskytuje viac informácií a aktívnejšie sa zapája do vzdelávania svojich detí.
- Vhodné je, ak je v škole určená kontaktná osoba pre ukrajinské rodiny – napríklad asistentka, výchovná poradkyňa alebo člen pedagogického zboru. Mala by byť odborne pripravená na komunikáciu s rodinami a mať prehľad o dostupných formách podpory.
- Pomáha aj to, ak má rodič s dieťaťom možnosť školu navštíviť, pozrieť si priestory a stretnúť sa s učiteľmi či spolužiakmi v uvoľnenej atmosfére. Takéto malé, no významné kroky podporujú vzájomnú dôveru a uľahčujú začlenenie celej rodiny do školského prostredia.

Skúsenosť z praxe:

V mnohých mestách sa osvedčilo vytvoriť vyhradené miesta v školách alebo komunitných centrách na neformálne stretnutia rodičov a najmä menších detí, ktoré poskytujú bezpečné prostredie na rozhovor, zdieľanie skúseností a budovanie dôvery, a zároveň aj príležitosti na semináre a školenia pre rodičov.

Podnet pre školy a zriaďovateľov:

Dôveru posilňuje každá príležitosť, pri ktorej sa rodiny môžu cítiť súčasťou školy a komunity – napríklad účasťou na komunitných podujatiach, spoločných aktivitách či dobrovoľníctve.

Spolpracujte s miestnymi organizáciami a centrami a organizáciami ukrajinskej komunity, ktoré pomáhajú prepájať nové rodiny s tými, ktoré už majú skúsenosť so životom a vzdelávaním na Slovensku. Odkazy na niektoré z nich nájdete v prílohe.

Komunikácia s rodinami a zapájanie komunity

Priama komunikácia so školou je pre mnohé ukrajinské rodiny len prvým krokom. Skúsenosti regionálnych tímov ukázali, že dlhodobo udržateľná podpora vzniká tam, kde sa do procesu zapája aj širšia komunita – rodiny, školy, samospráva, miestne organizácie či neziskové organizácie. Spoločné aktivity a otvorená komunikácia posilňujú dôveru, znižujú bariéry a vytvárajú prostredie, v ktorom sa rodiny cítia prijaté a zapojené.

Osvedčené formy spolupráce a komunikácie:

Skupinové informačné stretnutia – organizované v školách, komunitných centrách alebo online s tlmočením a účasťou odborníkov z NIVAM, ŠIOV, VÚDPaP a CPP. Umožňujú osloviť väčší počet rodín naraz, vysvetliť postup zápisu a odpovedať na najčastejšie otázky.

Individuálne konzultácie – vhodné pre nové alebo zraniteľné rodiny, ktoré potrebujú viac času a osobnú podporu pri zápise, komunikácii so školou alebo riešení špecifických situácií.

Ranné kávy, informačné dni a rodičovské stretnutia – neformálne prostredie uľahčuje dialóg, posilňuje vzťah medzi školou a rodičmi a umožňuje riešiť otázky priebežne

Distribúcia preložených a pravidelne aktualizovaných materiálov – napríklad letáky o zápise, šablóny prihlášok, pokyny k testovaniu T9, informácie o odvolaniach či podpore pre deti so ŠVVP. Tieto materiály sa osvedčilo šíriť aj prostredníctvom sociálnych sietí, komunitných platforiem a miestnych organizácií.

Využívanie informačných kanálov, ktoré používa ukrajinská komunita – pre osobnú komunikáciu, zdieľanie oznamov a preložených materiálov odporúčame aplikácie ako Telegram, WhatsApp, Viber či Facebook, ktoré sú medzi ukrajinskými rodinami najbežnejšie.

Spolupráca s komunitnými lídrami a organizáciami – zapojenie zástupcov ukrajinskej komunity, miestnych neziskových organizácií a ďalších miestnych aktérov, ktorí môžu sprostredkovať informácie priamo rodinám a podporiť ich zapojenie do života školy a komunity.

Podporné skupiny a komunitné neformálne organizácie – napríklad skupiny ukrajinských matiek alebo starých rodičov, ktoré pomáhajú rodinám zdieľať skúsenosti, poskytujú priestor na vzájomnú podporu a uľahčujú komunikáciu so školou.

Spolupráca s miestnymi odborníkmi a službami – udržiavať aktuálny prehľad kontaktov na mimovládne organizácie, CPP, tlmočníkov, ukrajinsky hovoriacich psychológov a ďalších odborníkov, ktorí môžu rodinám poskytnúť rýchlu a cieleňú pomoc.

Z praxe:

Osobné sprevádzanie rodičov počas zápisu alebo pri prvých návštevách školy sa ukázalo ako veľmi účinné – znižuje stres, uľahčuje komunikáciu a posilňuje dôveru medzi školou a rodinou. Taktiež sa **osvedčilo vypýtať si kontakty na viacerých členov rodiny/zákonných zástupcov**, aby bolo možné (hoci v obmedzenej miere) pokračovať v komunikácii, ak niektorý zo zákonných zástupcov dieťaťa prestane komunikovať.

Pomáha, ak rodičom škola ukáže, ako sa bežne komunikuje s učiteľmi – napríklad cez EduPage, e-mail alebo osobné stretnutia – a ponúkne pomoc pri formulovaní odpovedí.

Rovnako dôležité je, aby školy a samosprávy pravidelne využívali informačné kanály, ktoré rodiny bežne sledujú. Správy by mali byť stručné, aktuálne a v ukrajinskom jazyku, ideálne s odkazmi na overené zdroje, kde si rodiny môžu nájsť viac informácií.

Príkladom dobrej praxe bola informačná kampaň [Späť k učeniu \(leto 2024\)](#), realizovaná v spolupráci MŠVVaM SR, NIVaM, UNICEF a UNHCR. Kampaň prinášala zrozumiteľné, vizuálne prístupné a jazykovo dostupné informácie v slovenčine aj ukrajinčine prostredníctvom webov, sociálnych sietí a komunikačných kanálov partnerských organizácií.

Prekonávanie jazykovej bariéry

Jazyková bariéra je jednou z najväčších prekážok pri začleňovaní detí a spolupráci s rodičmi. Mnohé ukrajinské rodiny neovládajú slovenčinu dostatočne na to, aby porozumeli úradnej komunikácii, tlačivám či informáciám od školy. To môže viesť k nedorozumeniam, pocitu zlyhania alebo k tomu, že rodičia sa do komunikácie so školou vôbec nezapájajú. Efektívna jazyková podpora preto nie je len praktickým nástrojom – je základom rovnosti príležitostí a dôvery medzi školou a rodinou.

Správne nastavená jazyková podpora pomáha deťom aj rodičom cítiť sa istejšie, lepšie rozumieť a byť aktívnymi partnermi v procese vzdelávania.

V praxi sa osvedčilo kombinovať viac spôsobov komunikácie, ktoré uľahčujú porozumenie a kontakt medzi školou, rodičmi a deťmi:

- **využívajte technológie**, ako Google Translate, DeepL, alebo AI asistenov (napr. ChatGPT) – pomáhajú pri bežných oznamoch a krátkych správach,
- **zabezpečte tlmočníka** – pri dôležitých rozhovoroch je jeho prítomnosť dôležitá nielen pre presné porozumenie, ale aj v prípade potreby vysvetlenia rozdielov, citlivých tém alebo lepšieho pochopenia situácie,
- **využívajte existujúce preklady tlačív a sprievodnej školskej dokumentácie v ukrajinskom jazyku**
- **používajte vizuálne pomôcky a gestá** – pomáhajú objasniť obsah aj bez dokonalého prekladu,
- **naučte sa aspoň 2–3 základné frázy v ukrajinskom jazyku alebo v jazyku rodiča (napr. pozdrav, predstavenie sa)** – vytvára to okamžite priateľskejšiu a empatickejšiu atmosféru a pomáha budovať dôveru,
- **ak je to možné, zapojte ukrajinsky hovoriaceho zamestnanca** – aj jedna osoba, ktorá rozumie jazyku, dokáže výrazne uľahčiť komunikáciu medzi školou, rodičmi a deťmi.

Odporúčanie z praxe:

- Je dobré, ak školy a obce majú k dispozícii zoznam tlmočníkov, aby vedeli rýchlo zabezpečiť podporu pri zápise, osobných rozhovoroch alebo riešení problémov. Tlmočnicke služby možno nájsť napríklad cez komunitné centrá a organizácie ukrajinskej diaspóry, alebo platených profesionálnych tlmočníkov cez [register tlmočníkov a prekladateľov](#).
- Na školách s deťmi odídencom aj iných detí cudzincov sa odporúča, aby učitelia absolvovali kurzy vyučovania slovenčiny ako cudzieho jazyka. Takéto kurzy ponúkajú programy inovačného vzdelávania NIVaM – Osvojenie si slovenského jazyka ako druhého/cudzieho jazyka pre materské, základné a stredné školy. Ďalšou možnosťou profesionálneho rozvoja je akreditovaný program [Lektor slovenského jazyka ako cudzieho jazyka](#), ktorý organizuje Studia Academica Slovaca a poskytuje praktické zručnosti pre prácu so žiakmi cudzincami.
- Využívajte dostupné materiály na podporu učenia slovenčiny – učebnice, e-learningové programy a ďalšie online zdroje, ktoré uľahčujú pedagogickú prácu a sprístupňujú jazykové učenie deťom. Napríklad:
 - Na webovej stránke [Vzdelávanie detí cudzincov](#) – Materiály a formuláre sú k dispozícii didaktické materiály a prekladový slovník základných pojmov pre základné

školy aj v ukrajiničine, vrátane obrazovej prílohy a tematického slovníka k jednotlivým predmetom.

- Publikácie na vzdelávanie detí cudzincov sú dostupné aj na stránke Podpora cudzincov.
- Metodické príručky, usmernenia a pomôcky pri využívaní didaktických materiálov nájdete na stránke [ERASMUS+ Slovenčina pre deti cudzincov](#).

Skúsenosť z praxe:

Osvedčilo sa, keď školy ponúkli jazykové kurzy priamo v škole nielen pre deti, ale aj pre rodičov žiakov. Takéto riešenie zlepšilo každodennú komunikáciu, znížilo počet nerozumení a posilnilo vzťahy medzi školou a rodinami.

2. Podpora pri začleňovaní detí z Ukrajiny do vzdelávania

Od 1. septembra 2025 platí pre všetky deti z Ukrajiny s dočasnou ochranou/odídencov na Slovensku povinné vzdelávanie. Cieľom tejto zmeny je zabezpečiť rovnaké právo na vzdelanie pre všetky deti a podporiť ich plnohodnotné začlenenie do spoločnosti.

Do formálneho vzdelávania je potrebné zapojiť všetky deti odídencov vo veku povinného predprimárneho vzdelávania (od 5 rokov) a povinnej školskej dochádzky (6 – 16 rokov) vrátane detí so zdravotným znevýhodnením, detí, ktoré už istý čas žijú na Slovensku a pokračovali v online vzdelávaní na Ukrajine, aj tých, ktoré prišli len nedávno.

Prihlasovanie do školy nie je len formálny úkon – je to prvý kontakt rodiny so školským systémom, ktorý zásadne ovplyvňuje, ako rýchlo a úspešne sa dieťa dokáže adaptovať na nové prostredie.

Mnohí rodičia:

- nevedia o povinnom vzdelávaní pre deti odídencov
- nerozumejú postupu zápisu a právnym pojmom,
- majú obavy zo straty kontaktu s ukrajinským vzdelávacím systémom,
- stretávajú sa s jazykovou bariérou a kultúrnymi rozdielmi,
- nevedia, ako dlho budú na Slovensku,
- potrebujú istotu, že ich deti budú v škole v bezpečí.

Tieto výzvy často vedú k odkladaniu zápisu, neúplným žiadam alebo nesprávnemu výberu školy.

Regionálne tímy NIVaM – koordinátorky, psychologičky a tlmočnice – poskytujú rodinám praktickú a informačnú podporu pred aj počas zápisu. Pomáhali im zorientovať sa v školskom systéme, vysvetľovali postup zápisu, prekladali dokumenty, hľadali voľné miesta, kontaktovali centrá poradenstva a prevencie (CPP) a prepájali školy so samosprávami,

a riešili zložité prípady (napr. deti dlhodobo mimo školského systému, zápis mimo školského obvodu, zápis detí so ŠVVP).

Cieľom bolo nielen podať prihlášku, ale pomôcť rodine pochopiť celý proces zápisu, poznať povinnosti, termíny a práva rodičov detí s dočasnou ochranou aj iných cudzincov a podľa potreby ich sprevádzať celým procesom.

Po ukončení činnosti regionálnych tímov koncom roka 2025 bude potrebné, aby rodiny odídencom aj naďalej vedeli, kam sa obrátiť. Školy, RÚŠS, samosprávy, školské úrady, CPP a miestne organizácie sú primárne zodpovedné za komunikáciu s rodičmi a za poskytovanie informácií, poradenstva a praktickej pomoci. Klienti regionálnych tímov sú priebežne informovaní, že po ukončení činnosti regionálnych tímov sa v prípade potreby podpory majú obrátiť práve na tieto inštitúcie.

Úlohy samospráv a RÚŠS

Povinné vzdelávanie pre deti odídencom z Ukrajiny s dočasnou ochranou prináša nové úlohy pre inštitúcie, ktoré koordinujú školský systém na regionálnej úrovni:

- sledovať, ktoré deti ešte nie sú zaradené do škôl,
- riešiť prípady, keď školy s vysokým počtom odídencom prekračujú kapacity,
- zohľadňovať pri zaraďovaní obmedzené personálne a priestorové možnosti,
- spolupracovať so školami a CPP pri zápise a adaptácii detí,
- pomáhať školám zabezpečiť jazykovú, sociálnu a psychologickú podporu,
- koordinovať spoluprácu medzi školami, samosprávami, RÚŠS a neziskovým sektorom,
- podporovať efektívnu komunikáciu s rodičmi a tlmočníkmi.

Nasledujúce časti tejto kapitoly prinášajú súhrn skúseností regionálnych tímov, ako aj praktické odporúčania a kroky, ktoré môžu školy, samosprávy, školské úrady a regionálne úrady školskej správy využiť pri pomoci rodinám počas zápisu aj pri každodennej práci s deťmi a rodičmi z Ukrajiny.

Zameriavajú sa na to, ako rodinám zrozumiteľne vysvetliť slovenský vzdelávací systém, ich práva a povinnosti, pomôcť pri výbere školy, priblížiť dostupnú podporu pre deti a uľahčiť samotný proces zápisu, ale aj znovu začlenenia detí, ktoré zo systému vypadli. Cieľom je,

aby sa takáto podpora rodinám stala prirodzenou súčasťou fungovania škôl, samospráv a inštitúcií – a prispela k úspešnému začleneniu všetkých detí do vzdelávania a života komunity.

Povinnosti rodičov

Pre mnohých ukrajinských rodičov sú povinnosti spojené s povinným vzdelávaním na Slovensku nové a nie vždy zrozumiteľné. Preto je dôležité, aby im škola alebo obec poskytli jasné, stručné a preložené informácie o tom, čo sa od nich očakáva a ako môžu svoje dieťa do školy prihlásiť.

Pre všetky deti vo veku povinného predprimárneho vzdelávania (od 5 rokov) a povinnej školskej dochádzky (od 6 do 16 rokov), ktoré majú na Slovensku dočasnú ochranu, platí povinnosť vzdelávania.

Rodičia sú povinní požiadať o prijatie dieťaťa do školy do troch mesiacov od začatia konania o poskytnutie dočasného útočiska.

Ako to vysvetliť rodičom:

Rodičom je vhodné zdôrazniť, že povinné vzdelávanie nie je len zákonnou povinnosťou, ale predovšetkým príležitosťou pre dieťa zapojiť sa do kolektívu rovesníkov, rozvíjať sa, učiť jazyk, získať nové zručnosti a nadviazať priateľstvá.

Pomáha, ak im škola jednoducho vysvetlí, čo znamená dodržiavanie povinnej školskej dochádzky v praxi – napríklad, že dieťa má pravidelne navštevovať školu a zúčastniť sa celého vyučovania. Rodič či zákonný zástupca by mal vopred ospravedlniť jeho neprítomnosť alebo nahlásiť zmenu adresy.

Ak sa preukáže, že rodič dlhodobo neplní túto povinnosť, môže mu byť uložená pokuta až do výšky 331,50 €, a to aj opakovane.

Ak rodina dieťa nezapíše:

Ak sa rodina ani po opakovanej komunikácii nerozhodne dieťa zapísať, odporúča sa, aby obec v spolupráci s miestnymi komunitnými a neziskovými organizáciami, ktoré poznajú rodinu alebo pracujú s ukrajinskou komunitou, kontaktovali rodičov osobne – ideálne s pomocou tlmočníka alebo ukrajinsky hovoriaceho komunitného pracovníka.

Často pomáha, ak sa rodičom zrozumiteľne vysvetlí, že zápis do školy nie je prekážkou návratu na Ukrajinu a že ich dieťa môže súbežne pokračovať aj v ukrajinskom vzdelávaní online (tzv. ukrajinský komponent).

Ak dieťa prestane chodiť do školy a rodina dlhodobo nereaguje, je potrebné, aby škola informovala obec alebo miestny úrad, ktorý situáciu preverí a pomôže nájsť riešenie – napríklad sprostredkovaním podpory alebo asistencie pre rodinu.

Je vhodné, ak sú tieto informácie dostupné aj v ukrajínčine – napríklad v podobe krátko preloženého letáka alebo počas osobného rozhovoru pri zápise.

Odporúčania pre školy:

- Pri zápise alebo prvom stretnutí s rodinou stručne vysvetlite základné povinnosti a praktické kroky – napríklad koho a ako informovať v prípade sťahovania, zmeny školy alebo dlhšej neprítomnosti dieťaťa.
- Uistite rodičov, že cieľom školy nie je kontrola, ale podpora rodiny a dieťaťa, aby mohlo naplno využívať svoje právo na vzdelanie.
- Zabezpečte preklady základných povinností a postupov – dostupné môžu byť na weboch škôl alebo samospráv.

Užitočné zdroje:

- Školský zákon č. 245/2008 Z. z. – § 161r ods. 3 (povinnosti zákonného zástupcu dieťaťa s dočasnou ochranou)
- Informácie pre rodičov z Ukrajiny: <https://ukrajina.minedu.sk/som-rodic/>
- Viac informácií o ukrajinskom komponente možno nájsť aj na webstránke MŠVVaM, v časti [Adaptácia ukrajinských žiakov](#)

Ako informovať ukrajinské rodiny o slovenskom školskom systéme

Ešte pred samotným zápisom je dôležité, aby rodiny rozumeli, ako slovenský školský systém funguje a čo môžu očakávať. Pomoc v tejto fáze má zahŕňať nielen praktické kroky, ale aj vysvetlenie práv, povinností a dostupnej podpory. Prvá skúsenosť so školským systémom má zásadný vplyv na adaptáciu dieťaťa.

Ukrajinskí rodičia potrebujú jasné, zrozumiteľné a dostupné informácie o tom:

- ako funguje vzdelávací systém na Slovensku,
- kedy, kam a ako prihlásiť dieťa,
- ktoré termíny sú dôležité – napríklad zápisy do škôl, podávanie prihlášok, ale aj kedy sú prázdniny a voľné dni,
- aké dokumenty sú potrebné,
- čo robíť, ak spádová škola odmietne dieťa pre nedostatok miesta,
- aká pomoc existuje pre deti so ŠVVP a ako ju získať,
- ako vybrať vhodnú strednú školu,
- aké majú práva a povinnosti ako zákonní zástupcovia.

Prečo je zdieľanie informácií dôležité

Včasná a zrozumiteľná informácia pomáha predchádzať stresu a nedorozumeniam a umožňuje rýchlejší proces zápisu a začlenenia.

Odporúčanie z praxe:

Zverejnenie informácií na webovej stránke MŠVVaM (<https://ukrajina.minedu.sk/som-rodic/>), samosprávy alebo školy sú len prvým krokom.

Pre mnohé ukrajinské rodiny však internet nie je hlavným zdrojom informácií.

Aby sa deti mohli úspešne zapojiť do škôl, je dôležité, aby sa informácie k rodičom naozaj dostali – v ich jazyku a cez komunikačné kanály, ktoré bežne používajú.

Sociálne siete a komunikačné aplikácie (napr. Telegram, Viber, WhatsApp alebo Facebook) sú pre väčšinu ukrajinských rodín najdostupnejším a najpoužívanejším zdrojom informácií.

Základné informácie o systéme vzdelávania

Rodičia by mali dostať základné informácie o povinnom vzdelávaní na Slovensku čo naj-skôr – ideálne už pri začatí konania o dočasnej ochrane alebo pri prvom kontakte s miestnou samosprávou či školou.

Včasná a zrozumiteľná vysvetlenie je prvým krokom k úspešnému zápisu dieťaťa do školy.

Povinné vzdelávanie na Slovensku:

Zahŕňa predprimárne, základné a stredoškolské vzdelávanie.

Predprimárne vzdelávanie je povinné pre deti od 5 do 6 rokov – ide o posledný rok pred nástupom do základnej školy.

Povinná školská dochádzka trvá desať rokov.

Začína sa na začiatku školského roka (1. septembra), v ktorom dieťa dovŕši 6 rokov veku, a končí najneskôr na konci školského roka, v ktorom žiak dovŕši 16 rokov.

Ak dieťa po dovŕšení šiesteho roku ešte nie je pripravené nastúpiť do základnej školy, môže byť začiatok povinnej školskej dochádzky odložený o jeden školský rok.

Rodičia majú preto povinnosť zapísať svoje dieťa do:

- **materskej školy**, ak má 5 rokov (posledný rok pred nástupom do základnej školy),
- **základnej školy**, ak má 6 až 15 rokov,
- **strednej školy**, ak dovŕšilo 15 rokov a ešte nespĺnilo desaťročnú povinnú školskú dochádzku.

Tip pre školy a samosprávy:

- Základné informácie o povinnom vzdelávaní a povinnostiach rodičov by mali byť dostupné v ukrajinčine aj slovenčine už na miestach, kde rodiny získavajú dočasnú ochranu (oddelenie cudzineckej polície) alebo sa obracajú o pomoc – napríklad na úradných tabuliach, webových stránkach obcí, v komunitných centrách či školách.
- Tieto informácie by mali byť pripravené v jednoduchom, zrozumiteľnom jazyku – bez zložitých právnych odkazov alebo odborných termínov, ktoré môžu byť pre rodičov máťúce.
- Pomáha aj preklad stručného letáka alebo vizuálnej schémy vzdelávacieho systému na Slovensku, ktorý rodičom jasne ukáže, do akej školy patrí ich dieťa a ako postupovať pri zápise.

Organizácia slovenského vzdelávacieho systému – Čo by mali vedieť ukrajinské rodiny:

Rodičom je potrebné sprostredkovať čo najskôr aspoň základné informácie:

Predprimárne vzdelávanie (materská škola, 3 – 6 rokov):

- povinné pre dieťa, ktoré má 5 rokov pred začiatkom školského roka (rok pred nástupom do základnej školy),
- mladšie deti môžu byť prijaté, ak má škola kapacitu.

Základné vzdelávanie (základná škola, 6 – 15 rokov):

- trvá deväť rokov (1. – 9. ročník),
- zápis je podľa miesta bydliska (spádová škola),
- rodičia môžu zvoliť inú školu, ak má voľné miesto.

Stredoškolské vzdelávanie (stredná škola 15 – 19 rokov)

- Keď žiak ukončí 9. ročník na základnej škole, následne pokračuje v plnení 10-ročnej povinnej školskej dochádzky na vybranej strednej škole.
- Trvá zvyčajne 4 roky (gymnázium alebo odborná škola), niektoré typy až 5 rokov.
- Na 8-ročnom gymnáziu trvá štúdium osem rokov a končí maturitnou skúškou. Žiak podáva prihlášku v piatom ročníku základnej školy a nastupuje v šiestom ročníku, štúdium končí štvrtým ročníkom gymnázia. Na prijatie je potrebné úspešne absolvovať prijímacie skúšky.
- V štátnych školách je bezplatné pre denných žiakov.

Zápis do základnej školy – Ako zistiť spádovú základnú školu

Na Slovensku má každé dieťa s trvalým pobytom priradenú tzv. spádovú základnú školu v školskom obvode jeho trvalého pobytu.

Väčšina rodín z Ukrajiny však trvalý pobyt na Slovensku nemá, preto môže byť hľadanie vhodnej školy pre dieťa náročnejšie. Je preto dôležité vysvetliť rodičom, že školu je potrebné hľadať podľa miesta ich aktuálneho pobytu, teda tam, kde rodina reálne žije.

V takom prípade môžu postupovať nasledovne:

- vyhľadať školu alebo jej zriaďovateľa (obec alebo mesto) v mieste svojho pobytu,
- pozrieť si webovú stránku samosprávy – väčšina miest a obcí tam zverejňuje mapu školských obvodov a kontakty na školy,
- obrátiť sa priamo na obecný alebo mestský úrad, kde im pracovníci pomôžu určiť, ktorá škola má voľné miesto pre ich dieťa,
- alebo kontaktovať regionálny úrad školskej správy (RÚŠS), ktorý poskytne informácie o dostupných školách v regióne.

Ak si rodina nie je istá, kam zapísať dieťa, môže sa obrátiť na viacero škôl v okolí bydliska. Školy môžu prijať aj deti mimo svojho obvodu, ak majú voľné miesta.

Užitočné odkazy pre hľadanie spádových základných škôl

Bratislava

[Mapa bratislavského školstva](#)

Trnava

[Mapa spádových oblastí MŠ a ZŠ](#)

Nitra

- [Zapis-deti-do-zakladnej-skoly](#)
- [VZN č. 15/2002](#)

Trenčín

Informácie cez odbor školstva mesta Trenčín.

Žilina

- [Materské školy](#)
- [Základné školy](#)

Banská Bystrica

Prehľad ZŠ a MŠ na [webovej stránke mesta](#)

Košice

[Zoznam spádových ZŠ \(PDF\)](#)

Prešov

[VZN č. 4/2022](#)

Tip

V budúcnosti bude možné školy vyhľadávať aj cez jednotný portál

<https://eprihlasky.iedu.sk>

Tento portál má pomôcť ľahko a rýchlo nájsť spádovú školu. Od roku 2026 budú môcť všetci rodičia nielen podať prihlášku, ale aj sledovať celý proces až po nástup dieťaťa do školy.

Pomoc pri výbere a zápise na strednú školu

Slovenský systém stredných škôl sa od ukrajinského líši. Je preto dôležité, aby rodiny dostali informácie o možnostiach ďalšieho štúdia – ideálne preložené do ukrajinského jazyka.

Rodiny potrebujú vedieť:

- aké druhy stredných škôl existujú na Slovensku,
- aké sú podmienky prijatia,
- aké sú voľné kapacity v ich regióne,
- aká jazyková úroveň sa vyžaduje,
- a aké možnosti majú žiaci po ukončení štúdia (napr. pokračovanie na vysokej škole alebo zamestnanie).

Nasledujúca tabuľka pomáha jednoducho vysvetliť ukrajinským rodičom, aké typy stredných škôl existujú na Slovensku, čím sa líšia a aké možnosti ponúkajú po ukončení štúdia. Môže slúžiť ako podklad pri rozhovoroch so žiakmi a rodičmi o výbere vhodného typu školy.

Typy stredných škôl na Slovensku:

Druh školy	Charakteristika	Perspektívy po ukončení štúdia
Gymnázium	Poskytuje všeobecné vzdelanie ukončené maturitou. Príprava na štúdium na vysokej škole.	Pokračovanie na univerzite alebo vysokej škole.
Stredná odborná škola (SOŠ)	Spojuje všeobecné a odborné vzdelanie. Ukončená maturitou alebo výučným listom podľa zvoleného odboru. Možnosť duálneho vzdelávania (škola + prax u zamestnávateľa).	Priame uplatnenie v povolani alebo pokračovanie v štúdiu na vysokej škole.
Stredná športová škola	Spája všeobecné vzdelanie s intenzívnou športovou prípravou. Ukončená maturitou.	Pokračovanie v športe (vrcholový šport, trénerstvo) alebo na vysokej škole.
Škola umeleckého priemyslu	Umelecké a remeselné odbory (dizajn, grafika, fotografia, scénické umenie). Ukončené maturitou alebo výučným listom.	Uplatnenie v umeleckých povolaniach alebo ďalšie štúdium na vysokej škole (napr. VŠVU).
Konzervatórium	Šesťročné umelecké vzdelávanie v hudobných, speváckych, tanečných a dramatických odboroch. Ukončené maturitou.	Umelecké povolania (hudobník, herec, pedagóg) alebo štúdium na vysokej škole umeleckého smeru.

Bilingválne gymnáziá

Ďalšou možnosťou sú bilingválne gymnáziá.

Bilingválne gymnáziá sú stredné školy, kde sa niektoré predmety (ako napríklad dejepis, chémia alebo biológia) vyučujú v cudzom jazyku, napríklad v angličtine, nemčine, taliančine, španielčine, francúzštine alebo ruštine, popri slovenčine. Štúdium je zvyčajne päťročné a na konci štúdia maturita z väčšiny predmetov prebieha v cudzom jazyku. Vyučovaci jazyk, v ktorom sa predmet vyučuje, je zároveň aj jazykom, v ktorom sa skúška a monitorovanie a hodnotenie kvality výchovy a vzdelávania vykonáva, ak tento zákon neustanovuje inak.

Prijímacie skúšky sa často zameriavajú na všeobecné študijné predpoklady a jazykové schopnosti.

Bilingválne vzdelávanie sa môže uskutočňovať aj v ZŠ a SŠ, nielen na gymnáziách, väčšinou sú to školy s medzinárodným programom.

V súčasnosti sa v školách bez medzinárodnej dohody s iným štátom zabezpečuje vzdelávanie v cudzom jazyku najmenej v troch povinných vyučovacích predmetoch.

Tip

Rodičia môžu nájsť zoznam bilingválnych gymnázií podľa krajov na tomto odkaze

<https://www.katalog-skol.sk/podla-vykonu/gymnazia-bilingvalne>

Zoznam bilingválnych škôl v Bratislave je aj na tomto odkaze:

<https://cielene.sk/bilingvalne-gymnazia-v-bratislave/>

Ako sa žiaci prihlasujú na stredné školy

Podáva sa **jedna prihláška**, v ktorej môže rodič alebo zákonný zástupca uviesť:

- najviac **dva netalentové odbory** (napr. gymnáziá, odborné školy), a
- najviac **dva talentové odbory** (napr. umelecké či športové školy).

Prihlášku vyplnía rodič (alebo plnoletý uchádzač):

- ak žiak navštevuje slovenskú základnú školu, prihlášku odovzdáva cez svoju školu,
- ak žiak neštudoval na slovenskej ZŠ (napr. prišiel z Ukrajiny), podáva prihlášku priamo na vybranú strednú školu.

Prijímacie konanie na stredné školy

Aktuálne podmienky prijímacieho konania sú uverejnené na internetovej stránke konkrétnej školy, preto treba informovať rodičov, aby sledovali web strednej školy, o ktorú majú záujem.

Pokiaľ ide o termíny prijímacieho konania, všetky dôležité informácie sú uvedené v [Pedagogicko-organizačných pokynoch](#), ktoré MŠVVaM vydáva na každý školský rok. Nájdete v nich informácie týkajúce sa:

- harmonogramu školského roka
- termínov Testovanie 9 (T9)
- termínov externého testovania na účel získania nižšieho stredného vzdelania
- termínov konania prijímacích skúšok
- termínov zverejnenia zoznamu uchádzačov podľa výsledkov prijímacieho konania

Rozšírené informácie ohľadom Testovania 9 vrátane upravených podmienok pre deti cudzincov nájdete tu: [2025/2026 | NUCEM](#)

Ak žiak neuspel v prijímacom konaní na strednú školu, neprihlásil sa v riadnom termíne alebo prichádza počas školského roka, môže požiadať Regionálny úrad školskej správy (RÚŠS) o pomoc pri zaradení na školu s voľným miestom. Okrem toho každý rok na konci júna RÚŠS na svojej webovej stránke zverejňuje zoznam voľných miest na stredných školách: <https://www.russ-ba.sk/vseobecne-informacie/>

Tip pre školy a obce:

- Je dôležité, aby zahraničné rodiny dostali tieto informácie vopred a v zrozumiteľnej forme.
- Pomáha, ak školy majú pripravený stručný prehľad aktuálnych termínov pre daný školský rok a postupov v niekoľkých jazykoch – napríklad ako informačný leták alebo vizuálny prehľad na nástenke či webovej stránke.

Užitočné odkazy:

Informácie o stredných školách podľa krajov v rámci SR môžu rodičia nájsť na týchto odkazoch:

Bratislava: www.strednapremna.sk

Nitra: <https://www.stredneskoly.sk/nitriansky-kraj/>

Trnava: www.trnava-vuc.sk/skolstvo/kam-na-strednu-v-trnavskej-zupe

Žilina: www.mojastredna.sk

Banská Bystrica: www.idemnastrednu.sk

Košice: www.strednapreteba.sk

Prešov: www.kampo.sk

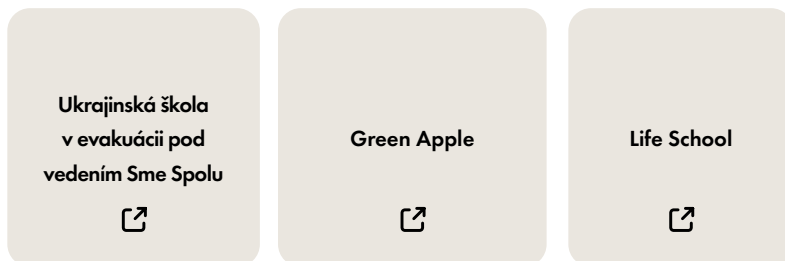
Trenčín: www.hrdinamesla.sk

Osobitný spôsob plnenia školskej dochádzky

Určujúcim kritériom pre určenie osobitného spôsobu plnenia povinnej školskej dochádzky je trvalý pobyt žiaka v Slovenskej republike, nie jeho občianstvo. Ide o možnosť vzdelávať sa mimo bežného školského prostredia, ktorú povoľuje riaditeľ školy. Podrobnosti nájdete v Usmernení k osobitnému spôsobu plnenia školskej dochádzky: <https://www.minedu.sk/usmerne-nie-osobitny-sposob-plnenia-skolskej-dochadzky/>

Ukrajinské deti s prechodným pobytom alebo s dočasnou ochranou môžu plniť povinné školské vzdelávanie v ukrajinských školách, ktoré získali status „osobitného spôsobu plnenia školskej dochádzky“ podľa § 23 písm. c školského zákona: <https://www.slov-lex.sk/ezbierky-fe/pravne-predpisy/SK/ZZ/2008/245/#paragraf-23.pismo-c>

V Bratislave sú v súčasnosti tri takéto školy:

Výhody štúdia na týchto školách:

- umožňujú prezenčné vyučovanie podľa ukrajinského vzdelávacieho programu,
- žiaci si v nich plnia povinné školské vzdelávanie,
- v rámci výučby sa učia aj slovenský jazyk, čo podporuje integráciu.

Tieto ukrajinské školy sú oficiálne zaevidované Ministerstvom školstva SR, avšak nie sú súčasťou siete škôl a školských zariadení SR, preto musia byť **ukrajinskí žiaci zapísaní aj na kmeňovej slovenskej škole, ktorá je zaradená v sieti**. Podmienky zápisu môžete upresniť u vedenia ukrajinskej školy.

Okrem toho v Prešove existuje ukrajinská škola, ktorá je súčasťou siete škôl a školských zariadení SR už takmer 90 rokov. Ide o Spojenú školu T. Ševčenka s vyučovacím jazykom ukrajinským: <https://gymtspo.edupage.org>

Ukrajinský komponent

Ide o skrátený vzdelávací program schválený ukrajinským ministerstvom školstva pre deti, ktoré sa vzdelávajú v zahraničí. Pomáha deťom zostať v kontakte s ukrajinským jazykom, kultúrou a vzdelávacím systémom a zároveň sa prispôsobí škole na Slovensku.

Program sa zameriava na predmety ako ukrajinský jazyk, literatúra, dejiny, geografia, základy práva a obrana Ukrajiny a prebieha online, dištančne alebo aj prezenčne (napríklad cez víkendové školy).

Viac informácií o ukrajinskom komponente je na webstránke ukrajinského ministerstva školstva:

<https://ukrainian.studies.mon.gov.ua/#app>

Užitočné zdroje a podporné materiály

Rodičia ocenia aj stručný informačný leták s porovnaním vzdelávacích systémov na Slovensku a Ukrajine, ktorý pripravil NIVaM. Leták je dostupný v slovenskom aj ukrajinskom jazyku a pomáha rodičom zorientovať sa v rozdieloch medzi jednotlivými stupňami škôl, vekom nástupu a možnosťami pokračovania v štúdiu.

Porovnanie školských systémov:

- v slovenskom jazyku: [Porovnanie školských systémov – SK](#)
- v ukrajinskom jazyku: [Porovnanie školských systémov – UA](#)

Ministerstvo školstva priebežne aktualizuje webovú stránku venovanú začleňovaniu detí z Ukrajiny – ukrajina.minedu.sk, kde zverejňuje odporúčania, metodické postupy a materiály určené pre riaditeľov škôl, učiteľov aj rodičov. Pribúdajú aj elektronické formuláre a prihlášky.

Na portáli ukrajina.minedu.sk je pre rodičov a školy vysvetlený celý proces prijímania detí cudzincov – od podania žiadosti po zaradenie dieťaťa do školy a poskytnutie jazykovej podpory. Na webstránke je aj infografika „Postup pri prihlasovaní detí cudzincov do škôl“ s vizualizáciou základných krokov prihlásenia do školy, vrátane postupu v odvoľavacom konaní. Infografika je dostupná v slovenskej aj ukrajinskej verzii.

Postup pri prihlasovaní cudzincov na vzdelávanie

Ako postupovať pri prijímaní cudzinca do školy?

1. Podanie prihlášky

Zákonný zástupca pošle škole vyplnenú prihlášku (elektronicky alebo listinne).
Priloží aj prílohy, ak sú potrebné.

2. Zaevidovanie prihlášky

Škola prihlášku zaeviduje.

3. Rozhodnutie riaditeľa

Riaditeľ rozhodne o prijatí/ neprijatí dieťaťa.

Písomne informuje zákonného zástupcu o výsledku.

4. Možnosť odvolania

Zákonný zástupca môže voči rozhodnutiu o neprijatí podať odvolanie do 15 dní.

Adresuje ho riaditeľovi školy.

Ako prebieha odvolacie konanie?

Riaditeľ školy

Vyhovie odvolaniu
Riaditeľ školy vydá nové rozhodnutie o prijatí.

Nevyhovie odvolaniu a predloží odvolanie zriaďovateľovi školy alebo na RÚŠS*

Do 30 dní od doručenia odvolania. O svojom postupe informuje zákonného zástupcu.

Zriaďovateľ školy/RÚŠS

Preskúma rozhodnutie riaditeľa školy

- odvolanie zamietne a potvrdí rozhodnutie riaditeľa školy,
- odvolaniu vyhovie a rozhodnutie riaditeľa zmení,
- odvolaniu vyhovie a rozhodnutie riaditeľa zruší a vráti na nové konanie a následne riaditeľ školy vydá nové rozhodnutie, proti ktorému sa znovu možno odvolať.

Ak dieťa nie je možné prijať

Ak škola nemôže dieťa prijať (napr. pre kapacitné dôvody), riaditeľ o tom informuje zákonného zástupcu, obec, v ktorej má cudzinec povolený pobyt a RÚŠS, ktorý následne určí školu, v ktorej sa bude cudzinec vzdelávať.

*Regionálny úrad školskej správy

Viac informácií nájdete na ukrajina.minedu.sk

Tip z praxe:

Pre mnohé rodiny je užitočné, ak je tento postup vysvetlený nielen písomne, ale aj osobne – napríklad počas informačných stretnutí s tlmočníkom.

Informačný leták pre rodičov

V tabuľke uvádzame príklad, ako môže vyzerat' informačný leták pre ukrajinských rodičov – vrátane typu informácií, spôsobu ich podania a jazyka. Ide o ukážku, ktorá môže školám, samosprávam a regionálnym úradom školskej správy poslúžiť pri vlastnej komunikácii s rodinami z Ukrajiny. Mal by zrozumiteľne a prehľadne zhrnúť základné informácie o zápise detí do slovenských škôl, povinnej školskej dochádzke, možnostiach podpory a dostupných službách.

Podobný leták bol vypracovaný v spolupráci s Ministerstvom školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR, NIVaM, s podporou UNICEF a UNHCR ako súčasť informačnej kampane **Späť k učeniu** v roku 2024.

Školy a zriaďovatelia by mali mať takýto alebo podobný leták (alebo jeho časti) zverejnený na svojej webovej stránke a zároveň ho šíriť cez organizácie podporujúce začleňovanie detí z Ukrajiny a cez sociálne siete ukrajinskej komunity.

Informačný leták pre ukrajinské rodiny

1. Kde zapísať svoje dieťa

Nájdite školu vo svojom okolí: ak ide o materskú alebo základnú školu, vyberte miestnu školu podľa miesta, kde práve bývate.

Spádovú školu nájdete na webových stránkach samospráv.

V prípade stredných škôl (pre deti vo veku 15 – 19 rokov) zväzťte typ školy, ktorú vaše dieťa navštevovalo pred príchodom na Slovensko, alebo sa rozhodnite podľa toho, čo ho baví a v čom je dobré.

2. Kroky k zápisu dieťaťa do slovenskej školy

Pred podaním žiadosti:

Skontrolujte, či škola má vlastné tlačivo na žiadosť o prijatie (často je dostupné na jej webovej stránke), alebo má elektronickú prihlášku, alebo si stiahnite tlačivo tu:

Formuláre pre prijatie do MŠ:

- [slovenský vzor](#)
- [slovensko-ukrajinský vzor](#)

Formuláre pre prijatie do ZŠ:

- [slovenský vzor](#)
- [slovensko-ukrajinský vzor](#)

Ak neovládate slovenčinu, je vhodné vziať so sebou niekoho, kto vám pomôže s prekladom. Opýtajte sa, či v škole pôsobí ukrajinsky hovoriaci učiteľ alebo odborný zamestnanec.

Nezabudnite vyplnenú žiadosť podpísať. Vyžaduje sa podpis oboch zákonných zástupcov, avšak podpis jedného postačuje, ak sa zákonní zástupcovia dohodli a doručia riaditeľovi školy [písomné vyhlásenie](#) o tejto dohode.

K žiadosti o prijatie budete potrebovať doklady potvrdzujúce váš status – prechodný pobyt, dočasnú ochranu alebo potvrdenie o podaní žiadosti o dočasnú ochranu. Pripravte si aj pas, rodný list dieťaťa, posledné vysvedčenie a prípadne nájomnú zmluvu (niektoré školy ju môžu vyžadovať individuálne).

Žiadosť môžete škole doručiť elektronicky, slovenskou poštou alebo osobne.

Potvrdenie o prijatí na školu

Oznámenie o prijatí alebo zamietnutí žiadosti o prijatie vydáva riaditeľ školy na základe vašej písomnej žiadosti – buď písomne (ako oficiálny dokument s podpisom a pečiatkou školy), alebo elektronicky, ak to škola umožňuje a systém podporuje.

V oboch prípadoch by malo obsahovať identifikačné údaje dieťaťa, názov školy a dátum prijatia alebo rozhodnutia.

Ak sa chcete proti rozhodnutiu odvolať, riadte sa pokynmi uvedenými v rozhodnutí školy.

Ak potrebujete potvrdenie od školy o prijatí vášho dieťaťa pre konkrétny účel (napríklad pre sociálne dávky alebo administratívne úkony), informujte školu o tom, na aký účel ho potrebujete a v akej forme ho požadujete.

Zdieľajte informácie:

Informujte školu o všetkých špeciálnych vzdelávacích potrebách, zdravotných alebo stravovacích požiadavkách, ako aj o záujmoch vášho dieťaťa. Tieto informácie pomôžu škole lepšie prispôsobiť podporu.

Počiatkové hodnotenie:

Škola vykoná rozhovor, aby posúdila znalosť slovenského jazyka a úroveň vedomostí dieťaťa a mohla určiť vhodné zaradenie a formu podpory.

3. Podpora pre deti so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami

Ak má vaše dieťa špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby (ŠVVP), slovenské školy mu poskytujú dodatočnú podporu. Prineste so sebou všetky príslušné potvrdenia z Ukrajiny, ak ich máte k dispozícii, alebo sa obráťte na miestne *Centrá poradenstva a prevencie*, aby škola mohla ponúknuť potrebnú pomoc prispôbenú potrebám vášho dieťaťa. Pokiaľ je to možné, prineste psychologické posudky z Ukrajiny – ideálne preložené do slovenčiny. Pomôžu odborníkom lepšie porozumieť situácii vášho dieťaťa, najmä ak je diagnostika v slovenčine náročná.

Ak potrebujete pomoc s umiestnením vášho dieťaťa so ŠVVP a/alebo zdravotným postihnutím, odporúčame kontaktovať aj Regionálny úrad školskej správy (RÚŠS), ktorý vám môže poradiť s postupmi, dostupnými školami a možnosťami podpory vo vašom regióne.

Užitočnou podporou môže byť aj Platforma rodín detí so zdravotným postihnutím (www.platformarodin.sk). Na ich webovej stránke nájdete množstvo praktických informácií a usmernení; v prípade potreby sa na nich môžete obrátiť aj priamo – poskytujú poradenstvo, podporu pre rodičov a pripravujú rodiny s dostupnými službami.

V niektorých Centrách poradenstva a prevencie (CPP) už pôsobia ukrajinsky hovoriaci odborníci, ktorých pomoc je veľmi cenná.

Zoznam centier podľa regiónov:

<https://www.minedu.sk/interaktivna-mapa-a-databaza-zariadeni-poradenstva-a-prevencie/>

Viac o podporných opatreniach:

<https://nivam.sk/wp-content/uploads/2025/06/UA-Ako-ziskat-podporne-opatrenie.pdf>

<https://nivam.sk/podpora-cudzincov/>

4. K dispozícii je jazyková podpora

Slovenské školy ponúkajú jazykovú podporu, ktorá pomôže vášmu dieťaťu naučiť sa slovenčinu a ľahšie sa adaptovať. Pri zápise dieťaťa sa opýtajte na jazykové kurzy a jazykovú asistenciu, aby ste si zabezpečili bezproblémovú adaptáciu.

Deti môžu navštevovať:

- Základný kurz: pre deti, ktoré už trochu vedia po slovensky pre deti, ktoré nevedia po slovensky alebo vedia veľmi málo.
- Rozšírený kurz: pre deti, ktoré už trochu vedia po slovensky.

Kurzy môžu byť individuálne alebo v malých skupinách, v škole, mimo školy alebo online. Rodičia môžu školu sami požiadať o toto podporné opatrenie. Škola rozhodne, ako kurz prebieha – môže byť súčasťou vyučovacích predmetov, samostatný kurz alebo doučovanie.

Viac informácií o podporných opatreniach nájdete [tu](#).

Starší žiaci od 16 rokov a dospelí môžu navštevovať bezplatné kurzy slovenského jazyka pre cudzincov, ktoré organizujú jazykové školy zaradené v sieti škôl s finančnou podporou cez výzvy ministerstva školstva.

O dostupnosti kurzov sa informujte priamo v jazykovej škole.

Aktuálny zoznam jazykových škôl (aktualizovaný v máji 2024):

<https://ukrajina.minedu.sk/dieta-je-v-skole-aku-podporu-vieme-dostat/>

5. Zdravotná prehliadka pred zápisom

Pred nástupom do školy môže byť potrebné, aby vaše dieťa absolvovalo lekársku prehliadku u pediatra, ktorý potvrdí jeho spôsobilosť pre pobyt v kolektíve.

Táto prehliadka je povinná pred nástupom do materskej školy a do prvého ročníka základnej školy.

Každé dieťa s verejným poistením na Slovensku (vrátane detí s dočasným útočiskom) má prideleného všeobecného lekára pre deti a dorast podľa miesta bydliska.

Obvodného lekára pre svoje dieťa môžete nájsť na tomto odkaze:

https://www.e-vuc.sk/bsk/zdravotnictvo/kto-je-moj-lekar-zdravotne-obvody.html?page_id=64903

6. Finančná podpora pre vaše deti v materských, základných a stredných školách

Všetky deti, ktoré navštevujú posledný rok materskej školy, majú obedy zadarmo.

Ak poberáte dávku v hmotnej núdzi a vaše deti navštevujú materskú, alebo základnú školu, máte možnosť získať aj príspevok na stravu a školské potreby. Informujte sa u pracovníkov škôlky alebo školy, ktorí vás ďalej usmernia.

Ak máte stredoškôlaka, môže požiadať o sociálne štipendium. Stiahnite a vyplňte žiadosť a odovzdajte ju v škole. K žiadosti priložte potvrdenie z Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny o dávkach v hmotnej núdzi alebo doklad o príjmoch za predchádzajúci rok.

Viac informácií o podmienkach a kritériách nájdete na

<https://studentskefinancie.sk/strednaskola/stipendium>

Podnet pre školy, samosprávy a štátne inštitúcie:

- Leták by mal byť dostupný aj v tlačenej forme, najmä pre rodiny, ktoré majú obmedzený prístup k informáciám na internete.
- Mal by byť k dispozícii aj na miestach prvého kontaktu – napríklad v integračných centrách alebo na oddeleniach cudzineckej polície – spolu s odkazmi na ďalšie zdroje informácií a kontakty na miestne organizácie.

Podpora opätovného začlenenia do vzdelávania

Niektoré deti z Ukrajiny sa po príchode na Slovensko do školy vôbec nezapojili, iné po čase zo vzdelávania vypadli. Znovuzačlenenie týchto detí si vyžaduje citlivý prístup, spoluprácu viacerých inštitúcií a dostatok času na opätovné nadviazanie kontaktu s rodinou.

Regionálne tímy NIVaM v spolupráci so školami, samosprávami a odbornými inštitúciami pomáhali práve v takýchto situáciách – či už šlo o deti, ktoré zostali dlhodobo v online vzdelávaní, prerušili školskú dochádzku alebo stratili motiváciu pokračovať.

Zo skúseností tímov vyplýva, že najčastejšími dôvodmi prerušenia školy boli jazyková bariéra, náročnosť učiva, psychické ťažkosti, zmeny v rodinnej situácii, finančné problémy či strata zmyslu a motivácie.

Tieto kroky sa najviac osvedčili pri opätovnom zaraďovaní do školy:

- **Aktívne vyhľadávanie detí mimo vzdelávania** – v spolupráci so školami, samosprávami, medzinárodnými a neziskovými organizáciami, ktoré pracujú s ukrajinskou komunitou.
- **Citlivé sprevádzanie rodiny** – vytváranie dôvery a podpora pri komunikácii so školou, nie formálne napomínanie.
- **Rýchle nastavenie podporných opatrení** – doučovanie, jazyková podpora, flexibilný rozvrh alebo individuálny plán.
- **Dostupná psychologická a psychosociálna pomoc** – deti sa často cítia osamelé a izolované, potrebujú bezpečný priestor na zdieľanie.
- **Zohľadnenie záujmu a schopností dieťaťa** – nesúlad medzi jeho predstavou a vybraným odborom výrazne znižuje motiváciu.

3. Koordinovaná a komplexná podpora

Po viac ako troch rokoch od príchodu detí a rodín z Ukrajiny možno usudzovať, že väčšina detí sa už zapojila do slovenského školského systému. Stále však existuje skupina rodín, ktoré potrebujú pomoc – pre jazykovú bariéru, zložité rodinné okolnosti, neisté životné podmienky alebo špecifické potreby detí.

Potreby týchto rodín a detí sú mnohostranné a nemožno ich riešiť len administratívnym zápisom alebo formálnym začlenením do školy. Problémy, ako sú trauma, psychické ťažkosti, nestabilné bývanie, chýbajúce informácie či obmedzený prístup k odborným službám, môžu mať výrazný vplyv na pohodu detí aj rodičov.

Rodiny s deťmi so zdravotným znevýhodnením alebo so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami čelia ešte väčším prekážkam. Pre tieto rodiny je často ťažké nájsť školu, ktorá má kapacitu prijať ich dieťa a zároveň poskytuje primeranú podporu.

Takéto situácie si vyžadujú podporu, ktorá reaguje na mnohostranné potreby a spája úsilie viacerých aktérov – školy, rodiny, samosprávy a odborných služieb. Dôležitá je koordinácia, výmena informácií a hľadanie riešení, ktoré vychádzajú z reálnej situácie každého dieťaťa. Pre úspešné začlenenie detí je potrebné spojiť viac foriem podpory súčasne. V týchto prípadoch regionálne tímy NIVaM nielen pomáhali pri zápise, ale zároveň poskytovali rodinám praktickú podporu, prepájali ich so školskými úradmi, RÚŠS aj odborníkmi a nasmerovali k potrebným službám.

Kľúčové oblasti komplexnej podpory

Komplexná podpora detí a rodín z Ukrajiny sa opiera o viacero prepojených oblastí, ktoré sa v medzinárodnej praxi – a aj na Slovensku – ukázali ako najdôležitejšie:

- **Podpora pri vstupe do vzdelávania** – pomoc so zápisom, vysvetlenie postupu, zrozumiteľné informovanie o možnostiach vzdelávania a školských povinnostiach.

- **Jazyková a tlmočnická podpora** – sprevádzanie detí a rodín, tlmočenie pri komunikácii so školou a úradmi, preklady dokumentov a uľahčenie prístupu k odborným službám.
- **Psychosociálna podpora** – individuálne a skupinové poradenstvo, psychosociálna pomoc rodinám.
- **Metodická podpora školám** – vysvetlenie potrieb detí, poskytovanie učebných materiálov a metodických odporúčaní, pomoc pri riešení konkrétnych situácií počas zápisu aj pri nastavovaní podporných opatrení.
- **Prepájanie s inými službami** – smerovanie rodín na služby podľa ich potrieb, zdieľanie kontaktov a spolupráca medzi odborníkmi.
- **Koordinácia a sieťovanie** – pomoc pri vytváraní kontaktov medzi školami, samosprávami, odbornými organizáciami a komunitnými centrami.

Podpora pri vstupe
do vzdelávania

Jazyková
a tlmočnická podpora

Psychosociálna
podpora

Koordinácia
a sieťovanie

Metodická
podpora školám

Prepájanie
s inými službami

Prípady z praxe

Nasledujúca časť prináša **sedem prípadov** z praxe regionálnych tímov NIVaM, ktoré ukazujú, ako koordinovaná podpora fungovala v teréne. Nejde o opis projektových aktivít, ale o konkrétne postupy a formy spolupráce, ktoré pomohli deťom, rodinám a školám v reálnych situáciách.

Mnohé z opísaných situácií sú podobné výzvam, ktoré školy a obce riešia aj dnes, nielen pri začleňovaní detí z Ukrajiny, ale napríklad aj pri práci s deťmi z iného kultúrneho prostredia alebo s rodinami, ktoré potrebujú väčšiu podporu pri adaptácii.

Príbehy vychádzajú zo skutočných situácií, niektoré detaily boli z dôvodu ochrany súkromia upravené. Ich cieľom je ukázať efektívne prístupy a spoluprácu medzi inštitúciami, ktoré v praxi pomohli dieťaťu aj rodine a prispeli k rozvoju inkluzívneho vzdelávania.

Prvé tri prípady sa venujú situáciám pri vstupe do vzdelávania – ukazujú, ako pomáha osobné sprevádzanie, komunikácia so školami a prepájanie rodín so službami, keď dieťa hľadá miesto v škole alebo čelí praktickým prekážkam, ako je doprava či chýbajúce informácie. **Štvrtý a piaty prípad** sa zameriavajú na obdobie po nástupe dieťaťa do školy – na podporu počas vzdelávania, prácu s deťmi so špeciálnymi potrebami, na posilnenie duševného zdravia a spoluprácu medzi školou, rodinou a odborníkmi. **Posledné dve prípady** ukazujú, ako možno predchádzať vypadnutiu zo systému alebo podporiť návrat detí a mladých ľudí späť do vzdelávania. Každý prípad dopĺňajú odporúčania pre prax, ktoré môžu slúžiť ako inšpirácia pre školy, obce či odborné služby pri riešení podobných situácií.

Na prípady z praxe nadväzuje záverečné zhrnutie spoločných princípov a odporúčaní pre školy, samosprávy, RÚŠS a odborné služby, ako na tieto skúsenosti nadviazať a udržať podporu detí a rodín aj po ukončení činnosti regionálnych tímov.

1. Pomoc pri hľadaní miesta v škole pre 11-ročné dievča v starostlivosti starej mamy

klúčové slová: osobné sprevádzanie, komunikácia so školou, prekonávanie obáv a predsudkov, digitálne bariéry

Východisková situácia: Izolácia od školského systému a prekážky pri začlenení do vzdelávania, zamietavé stanoviská zo strany škôl.

Po príchode na Slovensko sa stará mama stala zákonnou zástupkyňou svojej 11-ročnej vnučky, ktorá sa počas uplynulých dvoch rokov vzdelávala výhradne prostredníctvom

ukrajinskej online školy. Rodina žila v ubytovni bez prístupu k počítaču a s obmedzenými digitálnymi zručnosťami. Napriek opakovaným pokusom zaradiť dieťa do slovenského školského systému zostávali všetky žiadosti bez úspechu. Niektoré školy vyjadrili obavy z prijatia žiačky z Ukrajiny, najmä pre jazykovú bariéru a predpokladanú potrebu dodatočnej podpory pri vzdelávaní.

Intervencia: Osobné sprevádzanie a komunikácia so školou

Regionálna koordinátorka si so starou mamou dohodla osobné stretnutie, počas ktorého spolu vyplnili všetky potrebné dokumenty a elektronickú prihlášku. Keďže odpoveď školy neprichádzala, koordinátorka kontaktovala vedenie školy, preverila stav žiadosti a zabezpečila osobné stretnutie rodiny s riaditeľkou. Aby pomohla odbúrať obavy a predsudky, odporučila dievčaťu pripraviť si krátke predstavenie v slovenčine. Dieťa sa dokázalo bez problémov porozumieť, čo výrazne zmenilo postoj riaditeľky a uľahčilo proces prijatia do školy.

Výsledky: Úspešný zápis a prekonanie bariér

Dievča bolo prijaté do školy a začalo sa pravidelne vzdelávať v slovenskom prostredí. Stará mama získala väčšiu istotu v komunikácii s inštitúciami a škola nadobudla skúsenosť s prijatím a podporou dieťaťa z Ukrajiny.

Odporúčania pre prax:

Osobné stretnutie a priama komunikácia so školou majú zásadný význam pri prijímaní detí z cudziny. Elektronická komunikácia často nestačí – najmä ak rodina nemá potrebné digitálne zručnosti, prístup k technológiám alebo dostatočné porozumenie administratívnym procesom. Osobný kontakt umožňuje vytvoriť dôveru, lepšie vysvetliť situáciu a získať pochopenie zo strany školy.

Je dôležité **poskytovať im trpezlivé, jasné a opakované vysvetlenia všetkých krokov**. Pomáha, ak sú formuláre a inštrukcie pripravené v zrozumiteľnej forme – ideálne aj v jazyku, ktorému rozumie.

Prítomnosť odborne pripravenej osoby – koordinátora, asistenta alebo komunitného pracovníka – je kľúčová. Táto osoba dokáže:

- sprostredkovať komunikáciu medzi školou a rodinou,
- vysvetliť pravidlá a očakávania oboch strán,

- odbúrať predsudky a napätie,
- a zároveň posilňovať kompetencie rodiny pri samostatnom vybavovaní záležitostí.

Školy potrebujú nielen informácie, ale aj podporu pri prijímaní detí z odlišného jazykového a kultúrneho prostredia. Odporúča sa:

- zabezpečiť školám vzdelávanie o práci s deťmi odídcov z Ukrajiny a cudzincov, vytvárať priestor na zdieľanie skúseností medzi školami,
- zabezpečiť dostupnosť metodických materiálov pre pedagógov,
- zabezpečiť jazykovú podporu pre deti cudzincov, vrátane odídcov, priamo na školách alebo v koordinácii medzi viacerými školami.

Podpora dieťaťa pri prvom kontakte so školou je veľmi dôležitá. Pomáha, ak má možnosť krátko sa predstaviť, ukázať svoje schopnosti a zažiť úspech už na začiatku. Takéto pozitívne skúsenosti odbúravajú stres, uľahčujú adaptáciu a prispievajú k zmene postojev v škole. Ak majú školy dostatočnú podporu, budú lepšie pripravené prijímať nové deti odídcov a cudzincov, a efektívnejšie reagovať na ich potreby.

Úspešné začlenenie dieťaťa je výsledkom **spolupráce viacerých aktérov** – rodiny, školy, zriaďovateľa, regionálneho koordinátora a miestnej komunity. Dôležité je vytvárať funkčné komunikačné kanály a jasne určené kontaktné osoby, ktoré dokážu reagovať rýchlo a odborne.

2. Zabezpečenie miesta v škole a dopravy pre 12-ročné dievča

klúčové slová: hľadanie voľnej školy, dopravná vzdialenosť, komunitná spolupráca, dôvera rodičov

Východisková situácia: Rok mimo školy a nedostupné kapacity

Po príchode na Slovensko sa matka 12-ročného dievčaťa z Ukrajiny opakovane snažila nájsť školu pre svoju dcéru, no všade narážala na problém plných kapacít. Dieťa preto pokračovalo celý školský rok len v ukrajinskom online vzdelávaní. Matka sa obávala, že dcéra stratí kontakt s rovesníkmi, zníži sa jej motivácia k učeniu a zhorší sa jej šanca na adaptáciu do nového prostredia.

Intervencia: Aktívne hľadanie riešenia a podpora pri doprave

Regionálna koordinátorka vyhľadala školu v susednej obci, ktorá mala pre žiačku voľné miesto. Matka však vyjadрила obavy z dochádzania, nevedela, ako by dieťa cestovalo samostatne do školy a späť. Koordinátorka preto oslovila ukrajinské rodiny, ktorých deti navštevovali tú istú školu. Podarilo sa nájsť rodinu, ktorá súhlasila, že dievča bude spočiatku vozíť spolu so svojím dieťaťom. Tým sa zabezpečil bezpečný a plynulý nástup do školy a znížili sa obavy matky aj dieťaťa.

Výsledky: Úspešné zaradenie a posilnenie komunity

Vďaka spolupráci regionálnej koordinátorky, riaditeľky školy a miestnej ukrajinskej komunity sa dievča úspešne zaradilo do slovenského vzdelávacieho systému a adaptovalo sa v novom kolektíve. Matka získala pocit istoty, praktickú pomoc a pocit spolupatričnosti. Vzájomná pomoc medzi rodinami zároveň posilnila väzby v komunite a vytvorila základ pre ďalšiu spoluprácu pri integrácii detí z Ukrajiny do škôl.

Odporúčania pre prax:

Tento prípad potvrdzuje, že prekážky pri zápise detí sa často netýkajú len administratívnych procesov, ale aj praktických a logistických otázok súvisiacich s dopravou. Pre rodiny, ktoré žijú mimo väčších miest alebo v lokalitách s obmedzenými kapacitami škôl, môže byť práve vzdialenosť a spôsob dochádzky hlavným dôvodom, prečo dieťa zostáva mimo vzdelávacieho systému. Odporúčame informovať zahranične rodiny o možnostiach zľavnenej dopravy pre deti do 18 rokov, prípadne bezplatnej dopravy pre deti odíencov a ich sprievodcov.

Napríklad v rámci Bratislavského kraja viete sa obrátiť na tieto zdroje: [Preprava občanov Ukrajiny – IDS BK](#) a <https://dpb.sk/sk/zlavy-dieta-mladistvy-od-6-roku-do-dovrsenia-18-roku>

Pomoc koordinátora-kontaktnéj osoby je v takýchto situáciách rozhodujúca.

Koordinátor pozná miestne pomery, vie identifikovať dostupné školy aj praktické možnosti dopravy a dokáže prepojiť rodiny, ktoré si môžu navzájom pomôcť. Individuálny prístup, terénna práca a osobná komunikácia výrazne zvyšujú šancu, že dieťa sa do školy úspešne zaradí.

Takáto osoba môže pôsobiť v rámci samosprávy, priamo v škole alebo v miestnej

neziskovej organizácii. V ideálnom prípade ide o človeka, ktorý pozná prostredie, hovorí jazykom rodiny a má dôveru oboch strán – školy aj rodičov. Môže plniť úlohu sprievodcu počas celého procesu zápisu, koordinovať kontakt medzi rodinami a inštitúciami a poskytovať základné poradenstvo.

Vzájomná podpora medzi rodinami nielenže pomáha pri riešení praktických problémov, ale aj posilňuje dôveru v miestne inštitúcie. Takéto partnerstvá vytvárajú prostredie, v ktorom sa deti cítia bezpečne, rodičia získavajú istotu a školy môžu efektívnejšie naplňať svoju inkluzívnu úlohu.

Preklopenie dopravných bariér sa často dá riešiť práve prostredníctvom spolupráce medzi rodičmi. Spoločná doprava detí, striedanie sa pri odvoze alebo dohoda o sprievode môžu výrazne uľahčiť začlenenie detí do škôl aj v prípade väčšej vzdialenosti. Takéto riešenia zároveň posilňujú komunitné väzby, solidaritu a pocit spolupatričnosti medzi rodinami.

Školy a samosprávy by mali tieto iniciatívy nielen oceňovať, ale aj **aktívne podporovať**. Môžu napríklad:

- poskytovať informácie o dostupných možnostiach dopravy,
- vytvárať kontaktné siete medzi rodičmi,
- koordinovať spoločné dochádzanie (napr. formou školského autobusu alebo zdieľanej dopravy),
- a podporovať komunitných pracovníkov, ktorí uľahčujú komunikáciu medzi rodinami a školami.

Každá rodina má iné možnosti a obavy – niekedy ide o jazyk, inokedy o finančné či organizačné problémy. Dôležité je, aby školy a koordinátori pristupovali **ku každému prípadu individuálne**, s porozumením a rešpektom k reálnym životným podmienkam rodín.

3. Hľadanie školy a zabezpečenie komplexnej podpory pre súrodencov z Ukrajiny

klúčové slová: spolupráca odborníkov, zdravotná starostlivosť, právna a sociálna pomoc, podpora rodiny v kríze

Východisková situácia: Strata matky, materiálne a sociálne znevýhodnené prostredie, prerušené vzdelávanie

Súrodenci z Ukrajiny – dievča (13 rokov) a chlapec (11 rokov) – prišli na Slovensko iba s otcom po smrti matky. Žili v skromných podmienkach na ubytovni, bez počítača či telefónov, a preto boli viac ako pol roka úplne mimo školského systému. Otec sa opakovane pokúšal zapísať deti do viacerých základných škôl v okolí, no všetky odmietli prijatie pre naplnené kapacity. Rodina sa ocitla v ťažkej sociálnej situácii, bez prístupu k informáciám o možnostiach pomoci.

Intervencia: Koordinácia zápisu do školy a prepojenie na odborníkov

Na situáciu upozornila ukrajinská psychologička z Ligy za duševné zdravie. Po prevzatí prípadu regionálna koordinátorka kontaktovala školský úrad, regionálny úrad školskej správy a všetky základné školy v danej mestskej časti, no spočiatku žiadna nemala voľné miesto. Po týždni intenzívneho hľadania sa podarilo nájsť cirkevnú školu v inej mestskej časti, ktorá prejavila ochotu prijať oboch súrodencov. Do procesu vstúpila tlmočnica, ktorá sprostredkovala komunikáciu medzi otcom, školou a psychologičkou, pomohla s vyplnením dokumentov a sprevádzala rodinu aj k pediatrovi, kde sa identifikoval vážny ortopedický problém u dievčaťa, ktorý si vyžadoval operačný zákrok. Keďže rodina nemala plnohodnotné zdravotné poistenie, koordinátorka prepojila otca s Ligou za ľudské práva, ktorá pomohla s riešením právnych a poisťných otázok. Následne tlmočnica asistovala aj počas vyšetrení a samotnej operácie.

Po operácii bola v spolupráci so školou a Centrom poradenstva a prevencie (CPP) pripravená individuálna forma vzdelávania počas rekonvalescencie. U mladšieho súrodenca sa neskôr objavila demotivácia a nechuf učiť sa, preto mu bola poskytnutá psychologická a špeciálnopedagogická podpora.

Výsledky: Bezpečné vzdelávacie prostredie a stabilizácia rodiny

Obe deti boli úspešne zaradené do slovenského školského systému a adaptovali sa v novom prostredí. Dievča zvládlo operáciu a pokračuje vo vzdelávaní podľa individuálneho plánu, chlapec po psychologickej podpore znova začal prejavovať záujem o učenie. Otec získal lepšiu orientáciu v administratívnych procesoch, informácie o svojich právach

a možnosť stabilnejšej práce. Spolupráca medzi koordinátorkou, školou, odborníkmi a mimovládnyimi organizáciami prispela k stabilizácii celej rodiny. Po troch rokoch deti naďalej navštevujú tú istú školu a rodina sa lepšie integrovala do miestnej komunity.

Odporúčania do praxe:

Úspešné začlenenie detí odídencom do vzdelávacieho systému si vyžaduje komplexnú, prepojenú a citlivú podporu zo strany viacerých inštitúcií. Izolované úsilie jednej školy či koordinátora často nestačí – dôležitá je systematická spolupráca všetkých aktérov zapojených do života dieťaťa.

Najefektívnejšia pomoc vzniká tam, kde škola, samospráva, psychologické služby a mimovládne organizácie komunikujú a konajú spoločne.

Spoločným cieľom by malo byť: včasné vyhľadanie detí, ktoré sa nachádzajú mimo školského systému, koordinované riešenie administratívnych, jazykových i sociálnych bariér a vytvorenie bezpečného, podporného prostredia pre rodinu.

Takáto sieť spolupráce umožňuje pružne reagovať na potreby dieťaťa a predchádzať dlhodobému vylúčeniu zo vzdelávania.

Prítomnosť tlmočníka alebo kultúrneho mediátora je nevyhnutná najmä v úvodnej fáze integrácie. Tieto osoby nielen prekladajú, ale pomáhajú aj prekonávať kultúrne rozdiely, vysvetľovať odlišné očakávania školy a predchádzať nedorozumeniam.

Ich zapojenie prispieva k lepšej informovanosti rodičov, väčšej dôvere medzi školou a rodinou, a rýchlejšej adaptácii dieťaťa na nové prostredie.

Ak má dieťa zdravotné alebo psychologické komplikácie, je dôležité **zapojiť odborníkov už v počiatkovej fáze procesu** – ideálne pri samotnom zápise.

Interdisciplinárna spolupráca medzi školou, lekármi, sociálnymi pracovníkmi a psychológmi zabezpečuje, že rodina nezostane bez prístupu k zdravotnej starostlivosti, podpora je kontinuálna a koordinovaná a riešenie problémov je komplexné, nie len čiastkové.

Mnohé rodiny odídencom prichádzajú po ťažkých životných udalostiach a potrebujú nielen administratívnu, ale aj ľudskú podporu. Empatická komunikácia, trpezlivosť a rešpekt voči ich skúsenostiam sú základom dôvery, bez ktorej sa úspešná integrácia nezaobíde.

4. Podpora školy pri vzdelávaní chlapca s Aspergerovým syndrómom

klúčové slová: podpora dieťaťa so špeciálnymi potrebami, asistent učiteľa, CPP, spolupráca s rodičmi, individuálny plán

Východisková situácia: Neúplná diagnostika a vyčerpané kapacity školy

Do bežnej základnej školy nastúpil 7-ročný chlapec z Ukrajiny so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami – s diagnózou poruchy pozornosti s hyperaktivitou (ADHD) a narušenou komunikačnou schopnosťou (NKS). Škola verila, že vďaka menšiemu počtu žiakov v triede a skúsenému personálu zvládne jeho integráciu aj bez asistenta. Po niekoľkých mesiacoch sa však ukázalo, že chlapec má výrazné ťažkosti s adaptáciou, učením aj správaním. Učitelia pociťovali vyčerpanie a neistotu v tom, ako k nemu pristupovať. Následná doplnková diagnostika potvrdila aj Aspergerov syndróm, čo vysvetlilo mnohé prejavy v jeho správaní a interakcii s rovesníkmi.

Intervencia: Zabezpečenie asistencie a metodickéj podpory

Škola sa obrátila na regionálnu koordinátorku so žiadosťou o podporu pri riešení situácie pre tohto žiaka. Tá poskytla škole konzultácie o možnostiach získania asistenta učiteľa, o dostupných metodických materiáloch, aj o postupe pri podaní žiadosti o finančné zabezpečenie tejto pozície. Na jej odporúčanie začala v prechodnom období asistovať priamo matka dieťaťa, čo viedlo k zlepšeniu situácie v triede a umožnilo chlapcovi pokračovať vo vzdelávaní. Neskôr sa škole podarilo získať asistenta na čiastočný úväzok, avšak jeho kapacita nepostačovala na plné pokrytie potrieb všetkých žiakov so ŠVVP. Po zhoršení komunikácie medzi školou a matkou koordinátorka sprostredkovala kontakt s Centrom poradenstva a prevencie (CPP). To v spolupráci so školou nastavilo individuálny vzdelávací plán. Chlapec začal navštevovať školu v skrátanom režime a pracoval s kombinovanou asistenciou matky a učiteľky.

Výsledky: Stabilizácia a pokračovanie vo vzdelávaní

Hoci individuálny plán nepredstavoval ideálne riešenie, umožnil chlapcovi úspešne dokončiť prvé dva ročníky a udržať si kontakt so školou, pokiaľ bola rodina na Slovensku. Škola získala praktickú skúsenosť s inklúziou s dieťaťom s Aspergerovým syndrómom a pedagogický tím posilnil svoje kompetencie v oblasti práce s neurodivergentnými deťmi.

Matka zároveň získala lepšie porozumenie školským procesom a naučila sa efektívnejšie spolupracovať s pedagógmi a odborníkmi. Vďaka spolupráci školy, rodiny a CPP sa podarilo vytvoriť stabilné, podporné prostredie, ktoré umožnilo dieťaťu zostať v systéme a postupne napredovať.

Odporúčania do praxe:

Prípád chlapca s Aspergerovým syndrómom poukazuje na viacero kľúčových zásad pri práci so žiakmi so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami (ŠVVV):

Je nevyhnutné **včas zapojiť Centrá poradenstva a prevencie (CPP)**, aby sa zabezpečila **kompletná a jasná diagnostika** dieťaťa a ďalších metodických odborníkov (v tomto prípade odborníkov NIVaM so zameraním na podporné opatrenia). Včasná odborná podpora umožňuje škole nastaviť adekvátne pedagogické stratégie a individuálny vzdelávací plán ešte predtým, než sa prejavia závažnejšie problémy v učení alebo správaní.

Účasť rodiča môže byť **efektívnym prechodným riešením**, ktoré stabilizuje situáciu a podporuje adaptáciu dieťaťa v triede. Takáto podpora by však mala byť krátkodobá a vždy doplnená **profesionálnym asistentom alebo odbornou podporou**, aby sa zabezpečila kontinuita vzdelávania a odborná starostlivosť.

Školy, aj pri limitovaných kapacitách môžu úspešne zvládnuť náročné prípady, ak majú prístup k **praktickým metodickým usmerneniam** pre prácu s deťmi so ŠVVV. Takéto materiály poskytujú konkrétne návody, postupy a stratégie pre zvládanie správania, motivácie a učebných potrieb detí s rôznymi diagnostikami.

Úspech integrácie závisí od **spolupráce školy, rodiny a odborníkov** (psychológov, špeciálnych pedagógov, koordinátorov). Prístup k odborným sieťam umožňuje škole konzultovať náročné situácie, zdieľať skúsenosti a hľadať riešenia pri komplikovaných prípadoch.

Každé dieťa so ŠVVV má individuálne potreby. Dôležité je, aby škola pristupovala k žiakovi **trpezlivo a flexibilne**, kombinovala rôzne formy podpory a priebežne hodnotila efektívnosť nastavených opatrení. Takýto prístup zvyšuje šance dieťaťa na úspešnú adaptáciu a dlhodobý rozvoj vo vzdelávacom systéme.

5. Podporná sieť pre tínedžera po príchode z Ukrajiny

klúčové slová: duševné zdravie, dospievajúci, psychologická pomoc, spolupráca školy a rodiny

Východisková situácia: Strata motivácie a psychické ťažkosti po presídlení

Prípad sa odohral krátko po príchode ukrajinskej rodiny na Slovensko. Ich syn, študent strednej odbornej školy, čelil výrazným emocionálnym a adaptačným výzvam spôsobeným zmenou prostredia a traumou z vojny. Prejavovalo sa to stratou motivácie, apatiou a odmietaním navštevovať školu. Väčšinu času trávil izolovane vo svojej izbe, bez kontaktu s rovesníkmi.

Matka, ktorá sama zápasila s adaptáciou a jazykovou bariérou, vnímala zhoršovanie synovho stavu, no nevedela, na koho sa obrátiť o pomoc.

Intervencia: Vytvorenie siete podpory

Regionálna koordinátorka po prijatí podnetu od matky okamžite prevzala rolu kľúčového sprostredkovateľa pomoci. Jej prvým krokom bolo poskytnutie emocionálnej podpory a vytvorenie bezpečného priestoru na vypočutie, čím si získala dôveru rodiny. Následne iniciovala sériu konkrétnych krokov: matku prepojila so strednou odbornou školou, školským psychológom a organizáciou IPčko, ktorá poskytuje psychologickú a krízovú intervenciu. Zároveň dbala na to, aby komunikácia medzi všetkými aktérmi bola efektívna a pre rodinu dostupná aj v ukrajinčine. Vďaka jej iniciatíve a koordinačnej činnosti vznikla funkčná a komplexná sieť odbornej a sociálnej podpory, ktorá dokázala flexibilne reagovať na hlbokú psychickú nepohodu syna aj na adaptačné potreby matky.

Výsledky: Stabilizácia a opätovné zapojenie do školského života

Postupne sa u chlapca začali prejavovať pozitívne zmeny – nadviazal kontakt so psychológom, zlepšila sa jeho komunikácia s okolím a postupne sa vrátil do školského prostredia.

Matka získala informácie o dostupných formách pomoci, pocit opory a istoty, že v prípade ďalších ťažkostí sa má na koho obrátiť. Kľúčovým prvkom úspechu bola dostupnosť a proaktívny prístup koordinátorky, ktorá včas rozpozнала závažnosť situácie a dokázala prepojiť relevantných odborníkov.

Odporúčania do praxe:

Tento prípad potvrdzuje, že psychická pohoda detí a mladých ľudí – najmä dospievajúcich odídcov – je úzko prepojená s dostupnosťou **odbornej a ľudskej podpory**. Dospievajúci, ktorí prešli náročným procesom presídlenia, často čelia pocitom straty, neistoty a osamelosti. Bez systematickej pomoci môže dôjsť k prehlbovaniu psychickej nepohody, strate motivácie a prerušeniu školského vzdelávania.

Rodičia v podobných situáciách väčšinou nepoznajú miestny systém pomoci, nemajú prehľad o možnostiach psychologickej alebo sociálnej podpory a často sa stretávajú s jazykovou bariérou. Preto je kľúčové, aby v školskom prostredí pôsobila **dobre identifikovateľná kontaktná osoba**, ktorá dokáže: poskytnúť rodičom základné usmernenie a emocionálnu oporu, sprostredkovať kontakt s odborníkmi (školským psychológom, Centrom poradenstva a podpory, mimovládnu organizáciou), udržiavať prehľad o sieťach pomoci a fungujúcich podporných mechanizmoch v regióne a zároveň aktívne podporovať komunikáciu medzi rodinou, školou a odborníkmi.

Takouto osobou môže byť školský psychológ, triedny učiteľ, výchovný poradca alebo ukrajinsky hovoriaci asistent, ktorý má základné informácie o sieťach pomoci v regióne. Zároveň je nevyhnutné, aby rodičia o tejto osobe vedeli, rozumeli jej úlohu a **cítili voči nej dôveru**. Budovanie dôvery je pritom možné prostredníctvom pravidelnej komunikácie, informovaných stretnutí či spoločných aktivít školy a rodičov.

Na základe skúsenosti z prípadu možno odporučiť, aby školy:

- mali určenú **kontaktnú osobu** pre rodiny žiakov z Ukrajiny (a iných krajín),
- poskytli jej **základné školenie** o trauma informovaných postupoch, možnostiach psychologickej a sociálnej podpory, postupoch pri identifikácii rizikového správania a efektívnej komunikácii s rodinami,
- **aktívne informovali rodičov** o tejto podpore prostredníctvom informačných letákov, webu alebo osobných stretnutí,
- **zabezpečili spoluprácu** s organizáciami a odborníkmi, ktorí vedú pružne reagovať na vzniknuté potreby.

Samosprávy by mali mať prehľad o dostupných službách a expertnom poradenstve v regióne, spolu s kontaktmi na tieto osoby. Takéto systematické mapovanie pomáha predchádzať preťaženiu škôl a zabezpečuje, že pomoc sa dostane k deťom včas.

6. Začlenenie dieťaťa mimo školského systému

klúčové slová: dieťa mimo systému, práca s rodičom, psychologická podpora, návrat do školy

Východisková situácia: Izolácia, neúspešné pokusy o začlenenie a strata motivácie

Matka so svojou 7-ročnou dcérou žije na Slovensku už štyri roky. Rodina býva v prenajatej izbe, matka pracuje príležitostne, bez stabilného príjmu a bez širšej rodinnej podpory.

Dcéra, ktorá by podľa veku mala navštevovať druhý ročník základnej školy, sa po príchode na Slovensko do vzdelávacieho systému nedokázala trvalo začleniť. Po prvom zápise do slovenskej školy sa u dieťaťa objavil stres a odmietalo chodiť na vyučovanie, čo viedlo k predčasnému ukončeniu a po niekoľkých mesiacoch školu opustilo. Aj druhý pokus o zápis do inej školy skončil neúspešne. Matka sa preto rozhodla ponechať dcéru v online vzdelávaní na Ukrajine.

Dlhodobým dôsledkom bola sociálna izolácia dieťaťa, slabá znalosť slovenčiny a strata motivácie k vzdelávaniu.

Intervencia: Práca s rodičom a postupné hľadanie možností návratu

Matka sa obrátila na regionálnu koordinátorku so žiadosťou o pomoc – nevedela si poradiť s povinným vzdelávaním ani s možnosťami, ako dcéru opäť zaradiť do vzdelávania.

Koordinátorka si matku vypočula a vysvetlila, že cieľom nie je kontrola, ale podpora rodiny pri hľadaní riešenia. Už počas prvých stretnutí sa ukázalo, že hlavným problémom nie je odmietanie školy zo strany dieťaťa, ale úzkosť a bezmocnosť matky, ktorá sa obávala opakovania predchádzajúcich neúspechov.

Do spolupráce bola zapojená aj psychologička, ktorá začala pracovať s matkou – pomáhala jej spracovať pocity zlyhania, neistoty a strachu z kontaktu a inštitúciami. Súčasná koordinátorka nadviazala kontakt s Centrom poradenstva a prevencie (CPP) a začala mapovať školy v regióne, ktoré by vedeli prijať dieťa s potrebou intenzívnejšej podpory.

V čase spracovania prípadu sa rodina nachádza vo fáze prípravy – prebiehajú rozhovory s možnou školou, zvažuje sa zapojenie asistentky učiteľa a nastavenie individuálneho adaptačného postupu. Kľúčové však je, že po dlhšom období izolácie sa podarilo obnoviť kontakt s rodinou, získať jej dôveru a vytvoriť bezpečný priestor pre ďalšie kroky.

Výsledky: Nadviazaný kontakt, psychologická podpora a začiatok spolupráce

Rodina prijala ponúknutú pomoc, matka začala pravidelne komunikovať s koordinátorkou aj psychologičkou. Poskytovaná podpora jej pomohla získať väčšiu istotu, lepšie porozumieť vzdelávaciemu systému a prijať potrebu postupného návratu dcéry do školy.

Súčasne sa posilňuje spolupráca medzi školou, CPP a regionálnym tímom, ktorý bude rodinu naďalej sprevádzať a podporovať v procese začlenenia.

Hoci dieťa zatiaľ do školy nenastúpilo, proces smeruje k znovuzачleneniu a zároveň sa vytvára model postupu pre podobné prípady detí mimo systému.

Odporúčania do praxe:

Tento prípad poukazuje na to, že úspešné znovuzачlenenie dieťaťa mimo školského systému začína **pracou s rodičom** – až potom možno efektívne pracovať s dieťaťom samotným.

Skúsenosti regionálnych tímov potvrdzujú, že pri rodinách, ktoré čelia neistote, chudobe, či opakovaným zlyhaniam, sú kľúčové nasledujúce prístupy:

- **Psychologická podpora rodiča:** Práca s rodičom je často rozhodujúcim momentom zmeny. Pomoc psychológa alebo vyškoleného odborníka umožňujú rodičom:
 - spracovať pocity viny, zlyhania a strachu z kontaktu s inštitúciami,
 - získať väčšiu istotu vo vlastné kompetencie,
 - obnoviť dôveru v školu a iné pomáhajúce profesie.

Až keď rodič prestane vnímať školu ako hrozbu, dokáže aktívne podporiť dieťa pri návrate do vzdelávania.

- **Postupné a citlivé začleňovanie dieťaťa:** Návrat do školy by mal prebiehať v postupných krokoch a v bezpečnom tempe. Odporúča sa najskôr obnoviť kontakt dieťaťa so školou formou krátkych návštev, neformálnych stretnutí s učiteľom či spolužiakmi alebo prostredníctvom asistenta.

- **Prepojenie školy, CPP a komunitného centra:** Spoločný plán umožňuje reago-ovať rýchlo, koordinovane a zabrániť opätovnému prerušeniu dochádzky.
- **Neformálny kontakt s rodinou:** Stretnutia v neutrálnom a dôvernom prostredí (napr. komunitné centrum, terénna návšteva, neformálny rozhovor) často prinášajú lepšie výsledky než formálne listy či výzvy zo školy.

Takýto prístup znižuje stres, otvára priestor na úprimný dialóg a posilňuje vzťah dôvery medzi rodinou a odborníkmi.

- **Dlhodobé sprevádzanie:** Znovuzačlenenie dieťaťa nekončí jeho návratom do školy. Počas nasledujúcich mesiacov je potrebné:
 - priebežne sledovať jeho adaptáciu a pokrok,
 - udržiavať kontakt s rodičom,
 - zabezpečiť podporu zo strany psychológa, asistenta učiteľa alebo regionál-neho tímu.

Dlhodobé sprevádzanie znižuje riziko opätovného vypadnutia a posilňuje stabilitu dieťaťa aj rodiny.

Úspešné začlenenie dieťaťa mimo školského systému si vyžaduje trpezlivosť, citlivý prístup a spoluprácu všetkých zapojených strán. Kým dieťa získa dôveru a stabilitu, potrebujú ju najprv získať jeho rodičia.

7. Podpora pri udržaní štúdia a motivácie na strednej škole

klúčové slová: motivácia, prestup na inú školu, kariérne poradenstvo, prevencia predčasného ukončenia štúdia

Východisková situácia: Riziko predčasného ukončenia štúdia a strata motivácie

Žiačka z Ukrajiny prišla na Slovensko krátko po termíne podávania prihlášok na strednú školu. Keďže ešte neovládala slovenský jazyk a nedokázala absolvovať prijímacie skúšky, bola prijatá na takú školu, kde zostávalo voľné miesto. Spočiatku bola spokojná, nakoľko v prvom roku štúdia bola náročnosť nižšia a aj kolektív ju prijal s porozumením.

Neskôr sa však situácia zmenila. V druhom ročníku pribudla odborná teória a požiadavky na komunikáciu v slovenčine sa výrazne zvýšili. Dievča začalo mať ťažkosti s porozumením učiva, čo viedlo k strate motivácie a zhoršeniu dochádzky. Súčasne sa zhoršovali vzťahy s matkou,

ktorá sama čelila náročnej životnej situácii po presídlení. U žiačky sa prehlboval pocit zlyhania a bezmocnosti. Napokon neuspela v záverečnom hodnotení a hrozilo, že ukončí školu bez získania stredoškolského vzdelania a bez jasnej predstavy o ďalšom smerovaní.

Intervencia: Hľadanie riešenia a podpora pri prestupe

Matka sa obrátila na regionálnu koordinátorku so žiadosťou o pomoc, pretože nepoznala postup a obávala sa, že dcéra stratí možnosť pokračovať v štúdiu.

Koordinátorka si dohodla osobné stretnutie s rodinou s prítomnosťou tlmočnice. Spoločne preverili žiačkine vysvedčenia a podrobne si vysvetlili možnosti, ktoré ponúka slovenský systém stredného vzdelávania. Počas rozhovoru sa ukázalo, že žiačka inklinovala k remeselným a praktickým činnostiam.

V spolupráci s psychologičkou regionálneho tímu sa zistilo, že ťažkosti v škole súviseli aj s úzkosťou a nízkym sebavedomím. Koordinátorka následne oslovila viaceré stredné odborné školy a v spolupráci s RÚŠS našla školu s vhodným odborom, ktorá bola ochotná žiačku prijať. Zároveň rodine poskytla informácie o internáte a možnostiach finančnej podpory.

Psychologička pokračovala v práci s dievčaťom aj matkou – zamerala sa na zlepšenie komunikácie, podporu motivácie a budovanie dôvery v nové prostredie.

Výsledky: Nový začiatok a posilnenie motivácie

Vďaka koordinovanej podpore sa podarilo predísť predčasnému ukončeniu štúdia. Žiačka nastúpila na odbor, ktorý ju viac naplňa a zodpovedá jej schopnostiam. Postupne sa zlepšila jej dochádzka, zapojenie do kolektívu aj sebadôvera. Matka získala prehľad o možnostiach systému a pocit istoty pri komunikácii so školou.

Odporúčania do praxe:

Tento prípad ukazuje, že pri starších žiakoch – najmä po presídlení alebo po dlhšom prerušení vzdelávania – je dôležité pravidelne sledovať ich motiváciu, záujem a vzťah k štúdiu. Strata zmysluplnosti štúdia je častým dôvodom predčasného odchodu zo školy.

- **Správne nastavené podporné opatrenia vrátane jazykovej podpory:**

Na stredných školách sa zvyšujú nároky na jazykové kompetencie, najmä v odborných predmetoch, kde sa používa odborná terminológia a zložitejší jazyk. Ak žiak nedostane primeranú jazykovú podporu, môže mať ťažkosti s porozumením učiva aj s úspešným zvládnutím štúdia. Preto je dôležité, aby školy systematicky poskytovali jazykovú pomoc a prispôbovali výučbu úrovni jazykových schopností žiakov – napríklad prostredníctvom asistenta, pomôcok (vizuálne mapy), doučovania alebo zrozumiteľnejších materiálov.

Viac informácií k systému podporných opatrení: <https://podporneopatrenia.minedu.sk/>

- **Včasnú rozpoznávanie rizika:** Prvými signálmi ohrozenia môžu byť zhoršená dochádzka, pasivita, pokles výkonu alebo zmeny v správaní. Škola by mala mať nastavené jednoduché mechanizmy na včasnú identifikáciu rizikových žiakov – napríklad prostredníctvom pravidelných rozhovorov, triednych porád či úzkej spolupráce s triednym učiteľom a školským psychológom. Rýchla reakcia môže predísť zbytočnému prerušeniu štúdia.
- **Kariérne a psychologické poradenstvo:** Pomáha identifikovať záujmy žiakov a nasmerovať ich na odbor, ktorý je pre nich vhodnejší a zmysluplný. Kariérne poradenstvo umožňuje mladým ľuďom objaviť, čo ich skutočne zaujíma, a nájsť smer, v ktorom môžu byť úspešní.
V kombinácii so psychologickou podporou možno pracovať aj s vnútornou motíváciou, pocitom neúspechu či s obavami zo zmeny. Správne nasmerovanie žiaka často rozhoduje medzi predčasným odchodom a úspešným dokončením štúdia.
- **Koordinovaná spolupráca:** Škola, psychológ, regionálny tím a rodina by mali pravidelne komunikovať a spoločne hľadať riešenia. Spoločný prístup zabezpečuje, že žiak dostane podporu včas a v rozsahu, ktorý potrebuje.
- **Podpora po prestupe:** Zmena odboru alebo školy môže byť pre žiaka veľkou

výzvou. Počas adaptačného obdobia potrebuje priebežné sprevádzanie – kontakt s mentorom, triednym učiteľom či poradcom, ktorý mu pomáha zvládnuť nové prostredie, kolektív aj učebné nároky.

Takáto priebežná podpora znižuje riziko opätovného zlyhania a zvyšuje šancu na úspešné ukončenie štúdia.

- **Zmysluplný odbor:** Mnoho ukrajinských študentov na stredných školách študuje odbory, kde zostali voľné miesta – nie preto, že si ich sami zvolili. Aj preto je dôležité systematicky rozvíjať kariérne poradenstvo a individuálne rozhovory so žiakmi o ich budúcnosti, aby mali možnosť nájsť smer, ktorý ich naplňa a motivuje k ďalšiemu učeniu.

Úspešné udržanie žiaka v systéme stredoškolského vzdelávania si vyžaduje individuálny prístup, trpezlivosť a spoluprácu všetkých aktérov. Kľúčové je, aby mladí ľudia cítili, že majú šancu uspieť – nie len povinnosť zostať v škole.

Zhrnutie skúseností, ktoré fungujú v praxi

Skúsenosti z terénu ukazujú, že pomoc deťom a rodinám z Ukrajiny bola najúspešnejšia tam, kde sa prepájali viaceré služby a kde sa pracovalo s rešpektom k individuálnym potrebám každého dieťaťa.

Treba povedať, že nie všetky prípady, ktoré regionálne tímy podporovali, sa skončili úspešne – niektoré rodiny odmietli spoluprácu, inde školy nemali kapacitu alebo ochotu prijať ďalšie deti z Ukrajiny. Aj tieto skúsenosti sú dôležité, pretože ukazujú, že systém potrebuje jasnejšie pravidlá, koordináciu a podporu všetkých aktérov.

Tieto postupy možno využiť aj pri podpore akýchkoľvek iných detí – či už ide o deti cudzincov, deti so zdravotným znevýhodnením alebo rodiny v zložitej životnej situácii.

Čo sa v praxi osvedčilo

Prípadové štúdie ilustrovali skúsenosti regionálnych koordinátorov na konkrétnych riešeniach, ktoré systematicky využívali pri práci v teréne. Spoločným menovateľom ich práce

boli postupy a prístupy, ktoré sa v praxi najviac osvedčili:

- **Individuálny prístup a dôvera:** Každé dieťa a rodina majú iné potreby – dôležité je ich poznať, pochopiť a reagovať s rešpektom. Dôvera medzi školou a rodinou je základom úspechu a vytvára priestor na spoluprácu.

- **Zapojenie rodiny:** Pomoc je účinnejšia, keď sa rodina aktívne zapája do hľadania riešení. Spoločné plánovanie krokov a pravidelná komunikácia znižujú riziko nedorozumení.

- **Rýchla reakcia:** Problémy treba riešiť včas – dlhé čakanie často vedie k prehĺbeniu problému až k prerušeniu školskej dochádzky alebo k narastaniu ťažkostí, ktoré sa neskôr riešia ťažšie a nie vždy úspešne.

- **Prítomnosť ukrajinsky hovoriacich pracovníkov:** Ukrajinsky hovoriaci asistent, koordinátor alebo zamestnanec školy, školského úradu či CPP výrazne zlepšuje komunikáciu, znižuje stres a pomáha budovať dôveru. Pomáha aj pri prekonávaní bariér spojených s neznalosťou školského systému – pre rodičov aj pre školy.

- **Prepojenie služieb:** Pomoc funguje najlepšie, keď spolupracujú škola, samospráva, RÚŠS, CPP, ako aj medzinárodné a mimovládne organizácie pôsobiace v regióne.

Záver

Záverečná kapitola zhŕňa hlavné zistenia a skúsenosti regionálnych tímov NIVaM, ktoré počas troch rokov podporovali školy, samosprávy a rodiny z Ukrajiny v procese zápisu aj pri začleňovaní detí do vzdelávania. Ich práca ukázala, že efektívna podpora vzniká tam, kde sa prepájajú informácie, ľudia a inštitúcie – a kde sa riešenia prispôbujú konkrétnej situácii dieťaťa a rodiny.

Nasledujúce odporúčania ponúkajú prehľad praktických krokov, ktoré sa osvedčili v praxi a môžu tvoriť základ pre dlhodobý a udržateľný systém podpory detí cudzincov na Slovensku.

Kľúčové prvky udržateľnej podpory

Na základe skúseností regionálnych tímov možno identifikovať niekoľko prvkov, ktoré by mali zostať súčasťou systému podpory aj po ukončení ich činnosti:

- **Trvalá kontaktná sieť v regiónoch** – školy, CPP, RÚŠS a samosprávy by mali mať v každom kraji jasne určené kontaktné osoby pre podporu integrácie rodín cudzincov a odídencom, vrátane začleňovania do vzdelávania.
- **Dostupná tlmočnícka a jazyková pomoc** – tlmočníci by mali byť systémovo financovaní aj po ukončení činnosti regionálnych tímov. Zabezpečenie dostatočnej jazykovej podpory (vrátane jazykových kurzov pre deti aj rodičov) je kľúčové pre úspešnú integráciu.
- **Systém včasnej identifikácie detí mimo systému a komplexná podpora pre rodiny v náročných situáciách** – je potrebné prepájať školy, obce a komunitné organizácie, aby žiadne dieťa nezostalo mimo vzdelávania. V niektorých prípadoch je vhodné zapojiť oddelenie sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately. Pomoc možno koordinovať aj prostredníctvom integračných alebo asistenčných centier, „one-stop shopov“ či iných organizácií zriadených samosprávou na podporu cudzincov, ktoré sú pripravené poskytovať komplexnú podporu rodinám v náročných situáciách.
- **Psychosociálna podpora a trauma-informovaný prístup** – školské tímy by mali mať prístup k supervízii, metodologickej podpore a odborníkom. Zároveň je dôležité, aby pedagógovia rozumeli vplyvu traumy a vedeli na potreby detí reagovať citlivo a s porozumením.

- **Komunitná spolupráca** – začleňovanie funguje tam, kde školy aktívne spolupracujú s ukrajinskou komunitou, mimovládnyimi a medzinárodnými organizáciami.
- **Aktualizované a jazykovo dostupné informácie** – bolo by vhodné aby školy a samosprávy zabezpečili, aby základné informácie boli dostupné v jazykoch rodín cudzincov. Základným zdrojom je webová stránka ukrajina.minedu.sk, ktorá ponúka aktuálne informácie pre školy, učiteľov aj rodičov, vrátane prekladov kľúčových formulárov a postupov do ukrajinčiny.

Tieto prvky tvoria základ pre dlhodobu udržateľný model inkluzívnej podpory detí cudzincov.

Koordinovaná spolupráca

Z praxe regionálnych tímov vyplýva, že koordinácia medzi inštitúciami je často náročná, keďže školy, samosprávy, CPP, RÚŠS aj mimovládne organizácie pracujú s obmedzenými kapacitami a vysokým pracovným zaťažením. Práve preto je dôležité mať jasne rozdelené úlohy, spoločný cieľ a pravidelnú výmenu informácií, ktorá umožňuje riešiť situácie efektívne a bez zbytočných prieťahov.

Unikátnosť regionálnych tímov NIVaM spočívala v tom, že spájali podporu škôl a rodín, zdieľali informácie a venovali sa koordinácii a sťahovaniu v regiónoch. Ukázali, že koordinácia nie je len doplnok, ale základná podmienka úspešného začleňovania.

- Jasne určený koordinátor alebo pracovná skupina v regióne zlepšuje prepojenie medzi inštitúciami a dohliada na kontinuitu podpory.
- Pravidelná komunikácia a výmena informácií pomáha riešiť situácie rýchlejšie a predchádzať nedorozumeniam.
- Spoločné stretnutia a zdieľanie zdrojov (napríklad prekladov, školení či databáz kontaktov) šetrí čas a zvyšujú efektívnosť.
- Zapájanie komunitných a mimovládnych organizácií rozširuje dostupné služby a umožňuje reagovať na potreby rodín priamo v teréne.

Takto nastavená spolupráca zabraňuje tomu, aby sa dieťa „stratilo v systéme“, a umožňuje rýchlu a koordinovanú pomoc s ohľadom na konkrétnu situáciu rodiny.

Závěrečné odporúčania pre školy a samosprávy

- **Aktualizované informácie o voľných miestach:** Pravidelné aktualizácie údajov o kapacitách škôl umožňujú rýchlejšie umiestnenie detí. V každom kraji by takýto systematický zber údajov mohol zabezpečiť regionálny úrad školstva (RÚŠS) a zdieľať v rámci rezortu.
- **Sledovanie detí mimo vzdelávania:** Vytvorenie integrovaného elektronického systému, ktorý by kombinoval údaje z viacerých dátových systémov by pomohlo rýchlejšie zapojiť deti do vzdelávania, a koordinovať kroky na ich začlenenie do škôl.
- **Spolupráca a sieťovanie:** Organizovať pravidelné pracovné stretnutia relevantných aktérov – zdieľať informácie, skúsenosti a príklady dobrej praxe.
- **Finančná udržateľnosť:** Zabezpečiť, aby základné podporné mechanizmy (tlačníci, asistenti, jazykové kurzy) neboli závislé len od projektov, ale mali stabilné financovanie.
- **Vzdelávanie učiteľov:** Pokračovať v odbornej príprave pedagógov a zdieľaní skúseností o práci s deťmi cudzincov, odídencom a iných zraniteľných skupín.
- **Zapojenie komunity:** Podporovať partnerstvá medzi školami a miestnymi komunitami, ktoré môžu prispieť k sociálnej inklúzii a lepšiemu porozumeniu kultúrnych odlišností. Model regionálnych tímov NIVaM ukázal, že koordinovaná a prepojená podpora funguje a môže byť trvalou súčasťou systému vzdelávania.

Takto nastavená spolupráca pomáha deťom nielen v čase krízy, ale aj v bežnom živote – aby každé dieťa malo možnosť zostať v škole, rozvíjať sa a cítiť sa prijaté.

Prílohy

1. Vzor žiadosti o prijatie dieťaťa na predprimárne vzdelávanie (MŠ) v [slovensko-ukrajinskej verzii](#) + v [ďalších jazykoch](#)
2. Vzor prihlášky na vzdelávanie v základnej škole (ZŠ) v [slovensko-ukrajinskej verzii](#) + v [ďalších jazykoch](#)
3. Vzor prihlášky na vzdelávanie na strednej škole (SŠ) – na webovej stránke [Školské výpočtové strediská](#) v časti Súbory na stiahnutie
4. Vzor čestného vyhlásenia jedného z rodičov – <https://www.minedu.sk/zapis-do-1-rocnika-a-uvodneho-rocnika-zakladnej-skoly/> – v časti Súbory na stiahnutie, príloha č.6
5. [Vzor odvolania](#) voči rozhodnutiu o neprijatí do školy
6. [Vzor žiadosti](#) o pomoc s nájdením miesta v SŠ cez Regionálny úrad školskej správy (RÚŠS)

Príloha: Tabuľka s dôležitými kontaktmi

Jazyková podpora	
Bratislavský kraj	Štátna jazyková škola Jazyková škola iCan Jazyková škola International House Bratislava Inklucentrum – Inkluzívne jazykové centrum Bratislavská arcidiecézna charita Mareena – jazyková kaviareň Loom
Nitriansky kraj	Comin Mareena – jazyková kaviareň Evanjelická diakonia
Trenčiansky kraj	Trenčín pomáha Ukrajine Jazyková škola Trenčín
Trnavský kraj	Centrum podpory Integračné centrum
Žilinský kraj	Jazyková škola pri Gymnáziu Michala Miloslava Hodžu, Liptovský Mikuláš Jazyková škola, Žilina Človek v ohrození – Región Žilina Centrum podpory Charita Žilina Žilinský maják – Mesto Žilina

Jazyková podpora	
Banskobystrický kraj	<u>Jazyková škola UNIVERSA</u>
Košický kraj	<u>Jazyková škola iCan</u> <u>Mareena Jazyková kaviareň</u> <u>Arcidiecézna charita Košice</u> <u>Jazyková škola, Hlavná 113, Košice</u> <u>Jazyková škola Mierová 727, Strážske</u>
Prešovský kraj	<u>Arcidiecézna charita Prešov</u>
Slovensko / online	Úradní prekladatelia: <u>Registre – Ministerstvo spravodlivosti SR</u> <u>Preklady, tlmočenie, súdne preklady, expresné preklady Stilus</u>

Psychologická podpora	
Bratislavský kraj	IPčko Káčko Bratislava Liga za duševné zdravie + Ako dobre, že si Tenenet
Nitriansky kraj	Comin IPčko Káčko Nitra
Trenčiansky kraj	IPČKO Káčko Trenčín LUNA, n.o.
Trnavský kraj	IPČKO Káčko Trnava Azylový dom TAMARA
Žilinský kraj	IPČKO Káčko Žilina
Banskobystrický kraj	IPČKO Káčko Banská Bystrica
Košický kraj	IPČKO Káčko Košice Psychosociálne centrum Košice Človek v ohrození klubovne TENENET Košice

Psychologická podpora

Prešovský kraj	IPČKO Káčko Prešov Človek v ohrození klubovne TENENET Prešov Centrum Svetielko Prešov
Slovensko / online/offline	www.akodobrezesi.sk www.lidi.sk https://viacakonick.gov.sk/ https://nks.gov.sk/ https://vudpap.sk/ https://dusevnezdravie.sk/ CPP v každom okrese SR

Centra voľného času	
Bratislavský kraj	Bratislavská platforma mladých Klub IZBA Mládež ulice Kaspian Sme Spolu
Nitriansky kraj	Comin Združenie Storm Materské centrum Klokanček
Trenčiansky kraj	https://www.cvtisr.sk/buxus/docs//JH/stat_cvc.pdf – str.7
Trnavsky kraj	Trnavské klubovne https://www.cvtisr.sk/buxus/docs//JH/stat_cvc.pdf – str.4
Žilinsky kraj	https://www.cvtisr.sk/buxus/docs//JH/stat_cvc.pdf – str.12
Banskobystrický kraj	https://www.cvtisr.sk/buxus/docs//JH/stat_cvc.pdf – str. 16 SPACE
Košický kraj	CVČ Popradská, Košice
Prešovsky kraj	CVČ ABC Prešov

Sociálne a právne poradenstvo

Bratislavský kraj	Loom Liga za ľudské práva IOM Slovenská humanitná rada Centrum právnej pomoci Bratislava
Nitriansky kraj	Comin Slovenská humanitná rada Liga za ľudské práva IOM Centrum právnej pomoci Nitra
Trenčiansky kraj	Centrum právnej pomoci
Trnavský kraj	ConectTT Centrum právnej pomoci
Žilinský kraj	Centrum právnej pomoci
Banskobystrický kraj	Centrum právnej pomoci Centrum materiálnej pomoci Slovenský červený kríž Diecézna charita

Sociálne a právne poradenstvo

Košický kraj	IOM Košice IC košického kraja SHR Košice, Michalovce
Prešovský kraj	IOM Prešov
Slovensko / online	Migračné informačné centrum Človek v ohrození Úrad komisára pre deti

Komunitné centrá a organizácie ukrajinskej diaspóry

Bratislavský kraj	Sme spolu Loom Mareena Bratislavská arcidiecézna charita
Nitriansky kraj	Comin Centrum pre rodinu Nitra Diecézna charita Nitra Mareena
Trenčiansky kraj	ADRA Trenčín pomáha Ukrajine
Trnavský kraj	ConectTT Centrum podpory Integračné centrum (Trnavská arcidiecézna charita) Centrum pomoci pre rodinu Kubik Nápadov komunitné centrum
Žilinský kraj	Žilinský maják Ukrajinský dom

Komunitné centrá a organizácie ukrajinskej diaspóry

Banskobystrický kraj	<u>Ukrajinské centrum – spoločenstvo Ukrajincov na strednom Slovensku</u> <u>Komunitné centrum SÁSOVÁ</u> <u>Komunitné centrum FONČORDA</u> <u>Robotnícky dom</u>
Košický kraj	<u>Arcidiecézna charita Košice</u> <u>Gréckokatolícka eparchiálna charita Košice</u>
Prešovský kraj	<u>Centrum Návrat v Prešove</u> <u>Gréckokatolícka charita Prešov</u> <u>Seleziáni Prešov</u>
Slovensko	<u>Veľvyslanectvo Ukrajiny v Slovenskej republike</u>

